
Visie

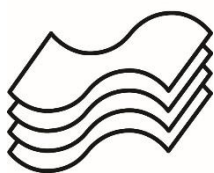
Landgoed Hulshorst

bij Nunspeet

- concept 23 februari 2021 -

SB4

Specialisten in Groen Erfgoed

Visie

Landgoed Hulshorst

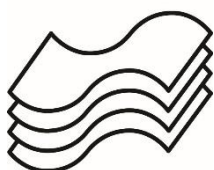
bij Nunspeet

- concept 23 februari 2021 -

Opdrachtgever:

Gemeente Nunspeet

SB4

Specialisten in Groen Erfgoed

Colofon

© 2021, SB4 Bureau voor Historische Tuinen, Parken en Landschappen te Wageningen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar worden gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij op papier of digitaal, zonder voorafgaande toestemming van de opdrachtgever, in overleg met SB4. In geval van publicatie, geheel of gedeeltelijk, van dit als intern rapport bedoelde document, kan het noodzakelijk zijn om auteursrechten, copyright, publicatierechten en/of andere rechten te regelen met SB4 of andere partijen.

Foto's en afbeeldingen in dit rapport zijn gemaakt door SB4, tenzij de bronvermelding anders aangeeft. De kaarten zijn noordwaarts georiënteerd, tenzij anders aangegeven.

Tekst en opmaak: SB4 Bureau voor Historische Tuinen, Parken en Landschappen
ir. E.M.J. Blok bnt, ing. C.M.F. Brouwer
Costerweg 1-K
6702 AA Wageningen
www.sb4.nl

Projectnummer: 10400

Opdrachtgever: Gemeente Nunspeet, afdeling Openbare Werken
Contactpersoon: dhr. M. Karsemeijer (beheerder) en dhr. D. Heuver (teamleider openbare ruimte)

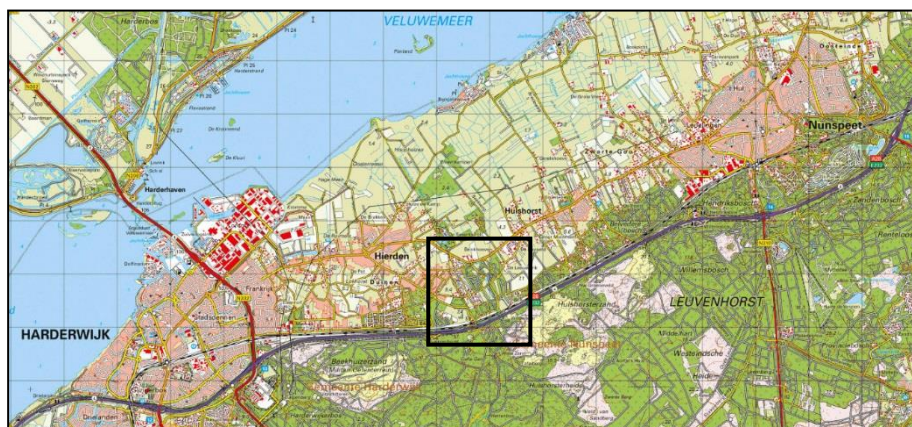
Versie: concept, 23 februari 2021

Voorblad: Recente luchtfoto. (Bron: Google Earth; bewerking SB4.)

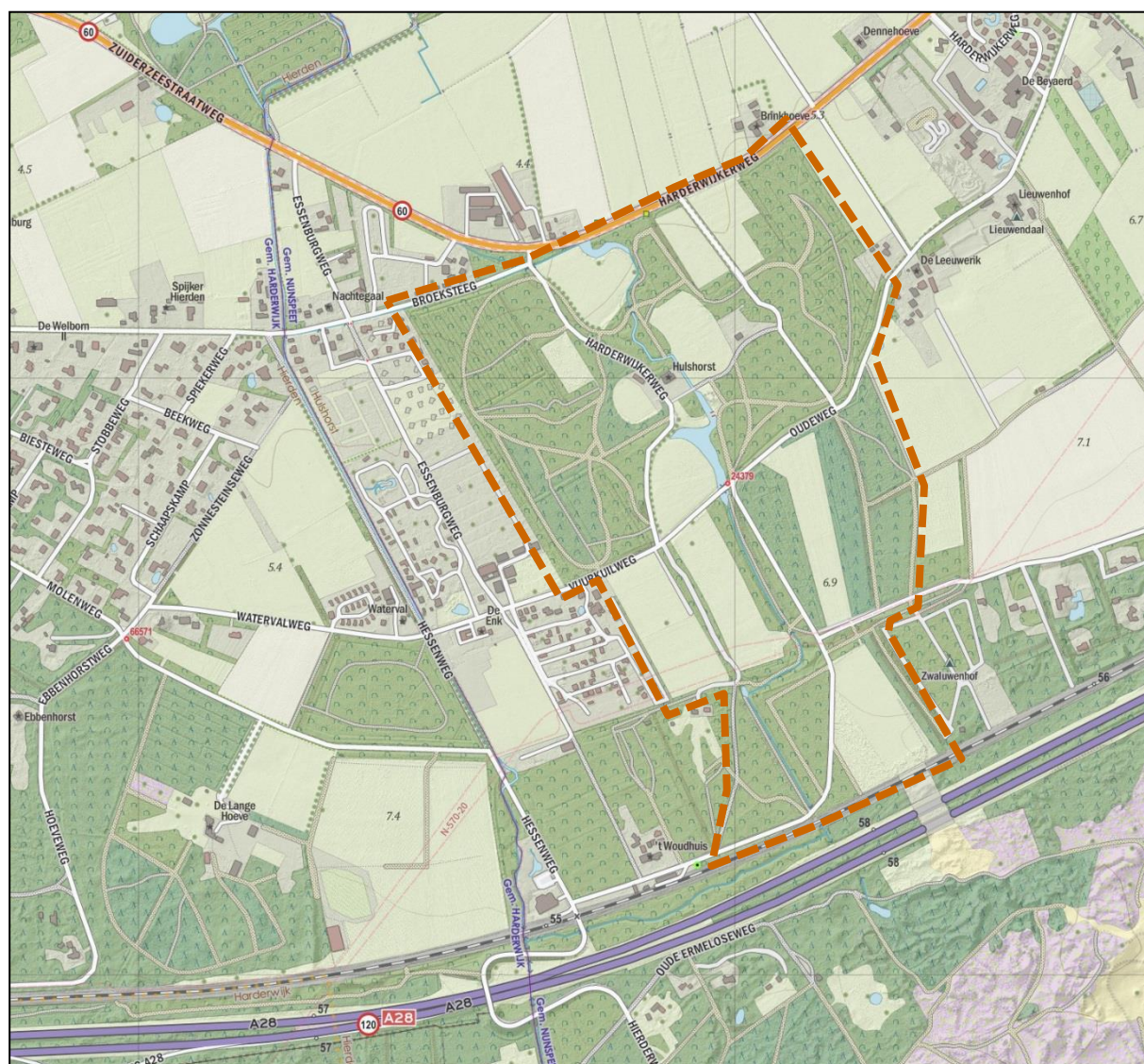
INHOUD

Inleiding	5
1. Huidige situatie	7
1.1. Kengegevens.....	7
1.2. Korte impressie	11
2. Thema's.....	15
A. Natuur	15
B. Gebruik	19
C. Architectuur	23
D. Beheer	27
3. Gewenst toekomstbeeld	31
3.1. Afweging.....	31
3.2. Visie.....	33
Bijlagen.....	37
Bijlage 1. Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer	38
Bijlage 2. Resultaten reactieformulier.	40
Bijlage 3. Cultuurhistorische waardering.....	44

Afb. 1.1: Ligging van het onderzoeksgebied. Topografische kaart 2017. (Bron: topotijdreis.)

NB. Op onderstaande topografische kaart duidt de onderbroken lijn de huidige omvang aan van landgoed Hulshorst, eigendom van gemeente Nunspeet.

Afb. 1.2: Ligging van het onderzoeksgebied. Topografische kaart, versie juni 2020. (Bron: www.opentopo.nl, uitsnede kaartblad 26H Harderwijk.)

INLEIDING

Tussen Harderwijk en Nunspeet, ten zuiden van de Zuiderzeestraatweg-Harderwijkerweg, ligt het landgoed Hulshorst, waarvan de geschiedenis teruggaat tot de 13^e eeuw. Sinds 1954 is een belangrijk deel van het landgoed gemeentelijk eigendom, aanvankelijk gemeente Ermelo, na gemeentelijke herindeling thans gemeente Nunspeet.

Het terrein is een geliefd recreatiegebied, met name voor de directe omgeving, en bezit belangrijke cultuur- en tuinhistorische waarden. Daarnaast is het van ecologische betekenis, vanwege de ouderdom van de opstanden, de relatieve rust en als onderdeel van een migratieroute voor fauna.

In het door de gemeente gevoerde beheer is steeds getracht een zorgvuldige balans te bereiken tussen cultuurhistorie, ecologie, gebruik en beheermogelijkheden. Op dit moment spelen diverse vragen voor de toekomst van het gebied, bijvoorbeeld met betrekking op de ouder wordende bosopstanden en het verjongen van lanen. Ook het aanzien en het gebruik van de kern van het landgoed en de inpassing van parkeren worden niet als ideaal ervaren. Tegelijk is nu het moment om de kennis van de huidige beheerder, die binnen afzienbare tijd met pensioen hoopt te gaan, vast te leggen en daarmee door te geven naar zijn opvolger.

Vanuit dit oogpunt heeft Gemeente Nunspeet in mei 2020 opdracht verleend aan SB4 Bureau voor Historische Tuinen, Parken en Landschappen om voor landgoed Hulshorst een integrale landgoedvisie op te stellen. Deze moet een realistische en afgewogen balans vormen tussen de verschillende aanwezige waarden en (gebruiks-) aspecten. De bouwstenen worden gevormd door de verschillende aandachtsvelden Natuur, Gebruik, Architectuur en Beheer.

Ter voorbereiding en onderbouwing is door SB4 een 'Cultuurhistorische waardestelling' voor het landgoed opgesteld. De uitkomsten daarvan zijn meegenomen in de bouwsteen Architectuur. Voor de overige aspecten is gebruik gemaakt van bestaande onderzoeken en inventarisaties en zijn gesprekken gevoerd met betrokken partijen, gebruikers, naastgelegen eigenaren en vakinhoudelijke specialisten.

Gemeente Nunspeet heeft gekozen het project 'Visie Landgoed Hulshorst' een breed draagvlak te geven. Een projectgroep van gebiedskenners heeft bijgedragen aan de totstandkoming van de cultuurhistorische waardestelling. Daarnaast heeft er een algemene publieksraadpleging plaatsgevonden met oproepen op de gemeentelijke website en in de lokale krant. Middels een contactformulier is de gelegenheid geboden om ervaringen, meningen en suggesties te delen. Hiervan hebben ruim 28 inwoners gebruik gemaakt. De uitkomsten zijn opgenomen in de bijlagen van dit rapport.

Voorliggende visie is opgesteld door Eric Blok (specialist groen erfgoed, landschapsarchitect bnt en tuinhistoricus) en Caroline Brouwer (tuin- en landschapsinrichter en onderzoeker), beiden werkzaam bij SB4.

Afb. 1.3: Hoofdingang bij de aansluiting van de Broeksteeg op de Harderwijkerweg (voorgrond).

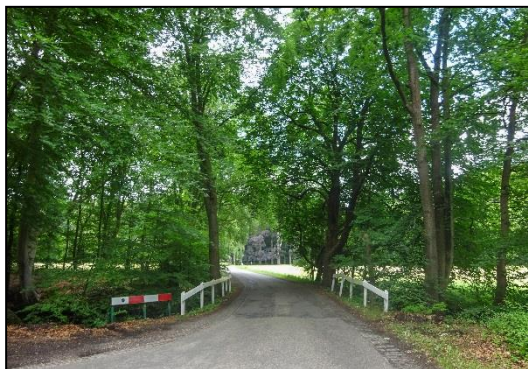
Afb. 1.4: Begin van de toegangslaan, gezien vanaf de Broeksteeg-Harderwijkerweg.

Afb. 1.5: Parkeergelegenheid aan de Broeksteeg. Links het landgoed met de steen naast het begin van de ingang.

Afb. 1.6: De Vuurkuilweg gezien vanuit westelijke richting met rechts de parkeervoorziening en picknickweide. Links de gebogen laan van bruine beuk en plataan.

Afb. 1.7: Vuurkuilweg gezien vanaf de kruising met de Oudeweg. De onderdoorgang van de Zilverbeek is gemarkeerd met witte hekdelen.

Afb. 1.8: De Oudeweg met aan weerszijden greppels en wallen, gezien in westelijke richting. De witte poort markeert het begin van de laan naar het vroegere Erve Hulshorst.

Afb. 1.9: De Oudeweg met links de aansluiting van de weg Onder de Bos. Rechts de parkeerplaats nabij de Zwitserse Partij.

Afb. 1.10: De Oudeweg langs de zuidgrens van het landgoed, met rechts het raster langs het spoortracé. Links de witte poort aan het begin van het Van Meurswegje.

1. HUIDIGE SITUATIE

1.1. Kengegevens

Situering

Landgoed Hulshorst beslaat een oppervlakte van bijna 57 hectaren en is gesitueerd tussen de dorpen Hierden (gemeente Harderwijk) en Hulshorst (gemeente Nunspeet). Het landgoed ligt direct ten zuiden van de Zuiderzeestraatweg, in Hulshorst de Harderwijkerweg geheten, en wordt doorsneden door enkele doorgaande wegen: de Vuurkuilweg, Oudeweg en Onder de Bos.

De Harderwijkerweg en een gedeelte van de daarop aansluitende Broeksteeg bepalen de noordgrens. Het gebied wordt aan de zuidzijde begrensd door het spoortracé Amersfoort-Zwolle. In de zuidoosthoek van het terrein ligt het Ecoduct Hulshorst. Westelijk van het landgoed grenst een gebied met vakantiewoningen en vakantieparken (campings). Tegen de zuidwesthoek ligt het Landgoed Huize Hulshorst (particulier eigendom). Langs de oostzijde van landgoed Hulshorst liggen landerijen met bebouwing (boerderijen en villawoningen) verspreid langs de aanwezige doorgaande wegen. In het bos tegen de zuidoosthoek, naast het ecoduct, is eveneens een camping gesitueerd.

Eigendom en gebruik

Het landgoed is eigendom van de gemeente Nunspeet en is als natuurterrein opengesteld voor wandelaars. Op enkele plekken verspreid in het terrein staan voorzieningen als zitbanken, picknicktafels en afvalbakken. Ruiters mogen gebruik maken van de in het terrein uitgezette ruitersporen, die de mogelijkheid bieden een route over het gehele landgoed te maken. De kern van het landgoed is gerangschikt onder de Natuurschoonwet.¹ Voor het overige is bij de verkoop in 1954 bedongen dat het gehele landgoed beheerd zou worden als zijnde gerangschikt.

Het voormalige koetshuis (Harderwijkerweg 545) is particulier eigendom. Het tot woning verbouwde pand wordt daarnaast gebruikt voor bijeenkomsten voor kleine gezelschappen, waaronder vergaderingen, besloten diners en bruiloften. De vroegere tuinmanswoning (Harderwijkerweg 543) wordt verhuurd aan en bewoond door een oud-werknemer van de gemeente. De erven van de woningen zijn privé. Beide historische gebouwen zijn aangewezen als gemeentelijk monument.²

De voormalige moestuin is in verhuurd aan Vereniging De Trouwe Vriend, de plaatselijke hondenvereniging, en is een voor publiek afgesloten terrein.

Ontsluiting

De feitelijke hoofdentree van landgoed Hulshorst ligt aan de noordzijde, weinig opvallend, in aansluiting op de Harderwijkerweg en Broeksteeg. Behalve wandelaars gebruiken ook de bewoners en bezoekers van het koetshuis, de tuinmanswoning en de hondenvereniging de achterliggende toegangsweg.

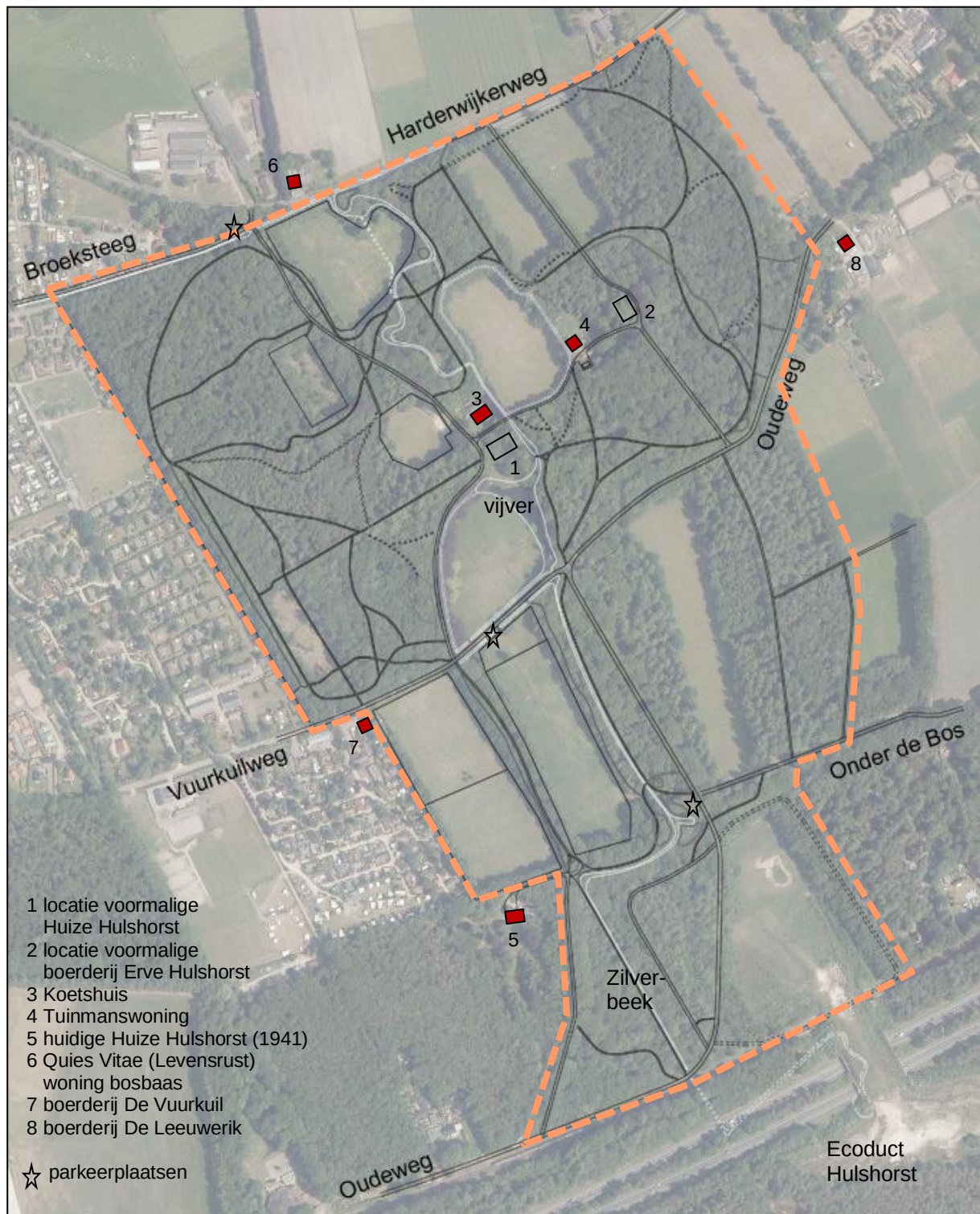
Daarnaast is het landgoed toegankelijk vanuit nagenoeg alle richtingen, via meerdere bedoelde ingangen (gemarkeerd met witte hekken en bebording) als onbedoelde sluipgangen. Er zijn rondwandelingen over het gehele landgoed, waarbij paden en lanen meermaals de doorgaande wegen kruisen.

Met uitzondering van de doorgaande wegen is het terrein niet toegankelijk voor gemotoriseerd verkeer en fietsers. Voor bezoekers aan het landgoed is er parkeergelegenheid terzijde van de hoofdentree, zuidelijk van de Vuurkuilweg en naast de kruising Oudeweg-Onder de Bos.

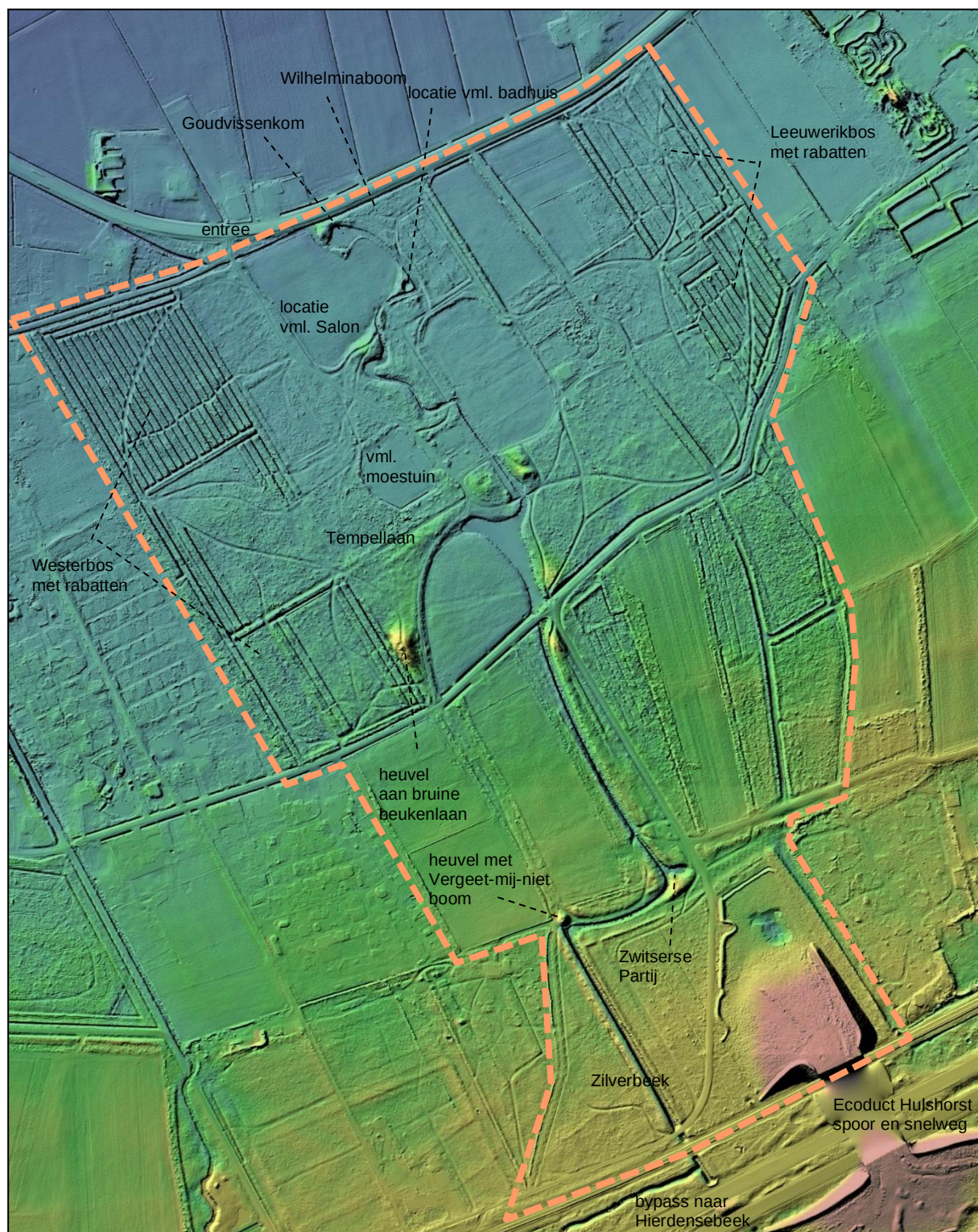
Het landgoed is gekoppeld aan een 45 km. lange fietsroute door Nunspeet, Hulshorst, Elspeet en Vierhouten. Langs deze 'kunstenaars en schilders'-route staan 10 informatiepanelen, waarvan één bij de parkeerplaats aan de Vuurkuilweg.

¹ <https:// gelderland.maps.arcgis.com>, kaart NSW-Landgoederen, gebruikte versie: 'Bijgewerkt 03-06-19'.

² Monumentnr. 0302/WN051 en 0302/WN052. (Bron: Lijst van gemeentelijke monumenten in Nunspeet, wikipedia.)

Afb. 1.11: Plattegrond van landgoed Hulshorst geprojecteerd over actuele luchtfoto, met markering en namen van de belangrijke bebouwing en wegen. (Bron: topotijdreis, bewerking SB4.)

Afb. 1.12: Uitsnede van de AHN-kaart (Actueel Hoogtebestand Nederland) met enkele toponiemen.
(Bron: <https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer>; bewerking SB4.)

Afb. 1.13: Het voormalige koetshuis met haag rondom de tuin. Links de vroegere moestuin (net buiten beeld).

Afb. 1.14: Het voormalige koetshuis met tuinaanleg.

Afb. 1.15: Gebogen weg langs de weide oostelijk van het koetshuis naar de tuinmanswoning.

Afb. 1.16: De tuinmanswoning, gezien vanuit het oosten.

Afb. 1.17: De voormalige moestuin is tegenwoordig in gebruik bij de plaatselijke hondenvereniging.

Afb. 1.18: De plek van het vroegere Huize Hulshorst, gezien vanuit de gebogen laan van bruine beuken.

Afb. 1.19: Uitzicht in zuidwestelijke richting vanaf de plek van het vroegere Huize Hulshorst, over de tot vijver verbrede Zilverbeek en graslanden. Rechts de gebogen laan van bruine beuken.

1.2. Korte impressie

Landgoed Hulshorst bestaat uit een afwisseling van parkbos met slingerende wandelpaden, een structuur van rechte lanen, kleine en grote graslandpercelen en oude productiebossen met rabattensystemen. Open ruimtes worden omgeven door fraaie bosranden en slingerlanen, waar een diversiteit in boomsoorten zorgt voor een gevarieerd kleurenpallet. De gegraven Zilverbeek loopt hier, deels recht en deels slingerend, van zuid naar noord doorheen.

Het koetshuis en de moestuin aan het einde van de met klinkers verharde gebogen toegangslaen, vormen het centrum van de aanleg. De naastgelegen plek van het vroegere Huize Hulshorst, thans een lichte terreinverhoging beplant met bomen, is als zodanig moeilijk herkenbaar. De vroegere tuinaanleg is nu een picknickveldje, waarvandaan uitzicht over de tot vijver verbrede Zilverbeek en uitgestrekte graslanden aan weerszijden van de Vuurkuilweg.

Oostelijk van het koetshuis voert een gebogen weg langs een weiland naar de tuinmanswoning. Oorspronkelijk lag direct ten oosten hiervan Erve Hulshorst. De plek van de vroegere boerderij is thans begroeid met bos en alleen nog herkenbaar aan een merkwaardige boog in de rechte laan tussen Harderwijkerweg en Oudeweg.

Direct buiten de huidige landgoedgrenzen staan diverse woningen en boerderijen die oorspronkelijk ook deel uit hebben gemaakt van het bezit, waaronder de vroegere woning van de bosbaas aan de Harderwijkerweg, boerderijen de Vuurkuil en De Leeuwerik aan respectievelijk de Vuurkuilweg en Oudeweg en het 'nieuwe' Huize Hulshorst (Landgoed Huize Hulshorst) nabij het spoor.

Verspreid over het landgoed bevinden zich langs de rondwandeling diverse markante plekken en objecten, vele met een eigen naam. Opvallend is dat deze qua ligging veelal gekoppeld zijn aan de loop van de Zilverbeek, zoals:

- 'Goudvissenkom', een nagenoeg ronde vijver min of meer als beëindiging van de beekloop, direct ten zuiden van de Harderwijkerweg. Een kleine, begroeide heuvel zorgt voor afscherming van de doorgaande weg;
- 'Wilhelminaboom', op een open plek in het parkbos direct ten oosten van de Goudvissenkom;
- 'Zwemkom', ook wel 'Ezelskerkhof' genoemd, een markante kuil met omwalling in een scherpe bocht van de Zilverbeek. Op deze plek bevinden zich in de oevers resten van bakstenen muurtjes, relicten van een vroeger badhuis;
- een meer transparant parkbos met bijzondere oude bomen (oa zakdoekjesboom, treurbeuk, plataan en kastanje), sterk slingerende beekloop en bergje als plek van de vroegere Salon, een koepel met uitzicht richting de Zuiderzeestraatweg;
- 'Cascade' en verbreding in de beek met ronde bak, oostelijk van de vroegere huisplaats;
- in het bos direct ten oosten hiervan: een monumentale eik (oudste boom op het landgoed) en hoog uitgegroeide dubbele rijen coniferen (reuzenlevensboom), oorspronkelijk geplant als hagen langs een tennisbaan;
- 'Zwitserse Partij', een extra sprengkop van de Zilverbeek, omgeven door heuveltjes, gesitueerd nabij de kruising Oudeweg-Onder de Bos;
- 'Vergeet-mij-niet-boom', een meerstammige beuk op een bergje bij een scherpe bocht in de Zilverbeek. Op het afgeplatte bergje stond oorspronkelijk een koepel, waarvandaan een vergezicht bestond op het vroegere Huize Hulshorst.
- 'Van Meurswegje' of 'Laantje van Meurs', voert westwaarts langs de 'Vergeet-mij-niet-boom', aangelegd door vroegere eigenaar H.F. van Meurs als verbinding met treinstation Hulshorst.

In het parkbos ten westen van de vroegere huisplaats liggen nog:

- 'Tempellaan', een rechte laan van douglassparren waar oorspronkelijk aan het einde de 'Tempel' stond, een klassiek tuinprieel;
- beklinkerde oprijlaan van bruine beuken op de overgang van parkbos en weide, als verbinding van de vroegere huisplaats met de Vuurkuilweg (de oorspronkelijke hoofdroute, de Oudeweg)
- grotere heuvel in het parkbos direct naast deze laan, gemarkeerd door drie grote platanen in de laanbeplanting aan de zijde van de weide.

Geen onderdeel uitmakend van de parkaanleg, maar wel een noemenswaardige plek aan de zuidgrens van landgoed Hulshorst is de locatie van een oorlogsherinnering, een kruis ter nagedachtenis van een omgekomen RAF-piloot.³

³ www.nunspeet.nl/oorlogsherinneringen.

Afb. 1.20: De 'Goudvissenkomp', met rechts een heuveltje als afscherming van de Harderwijkerweg.

Afb. 1.21: De Zilverbeek met daarachter de (thans drooggevalle) 'Zwemkom'.

Afb. 1.22: 'Cascade' en verbrede deel van de Zilverbeek, oostelijk van vroegere huisplaats.

Afb. 1.23: Dubbele rijen, hoog uitgegroeide coniferenhagen (levensboom) aan weerszijden van verdwenen tennisbaan.

Afb. 1.24: Wilhelminaboom.

Afb. 1.25: Slingerende beekloop en bijzondere bomen in parkbos ten noorden van het koetshuis.

Afb. 1.26: Monumentale eik, de oudste boom op het landgoed.

Afb. 1.27: Van Meurswegje, gezien vanaf de Vuurkuilweg.

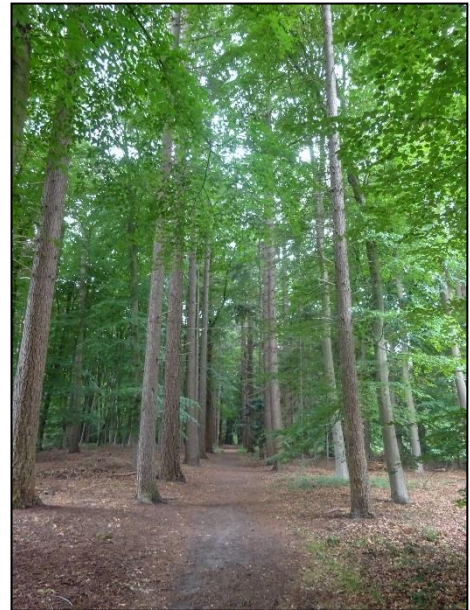
Afb. 1.28: De Zilverbeek met naastgelegen wandelpad, zuidelijk van de Vuurkuilweg.

Afb. 1.29: 'Zwitserse Partij' ter hoogte van de wegkruising Oudeweg - Onder de Bomen.

Afb. 1.30: De heuvel naast de gebogen laan van bruine beuken. In de bomenrij links van het pad staan 3 platanen.

Afb. 1.31: De 'Tempellaan', gezien vanaf de vroegere huisplaats (in westelijke richting).

Afb. 1.32: Ecoduct Hulshorst, gezien in zuidelijke richting.

Afb. 1.33: Oorlogsherinnering ter nagedachte-
nis aan een omgekomen RAF-piloot.

Afb. 2.1: Thema A. Natuur: aandachtspunten en kansen.

2. THEMA'S

A. Natuur

De relatieve rust in het gebied, de afwisseling in besloten bos, oude lanen, open graslandpercelen en de aanwezigheid van water zorgen op Hulshorst voor aantrekkelijke natuurwaarden. De oude bomen zijn aantrekkelijk voor holenbroeders, langs het water wordt de ijsvogel waargenomen, vleermuizen zijn te verwachten.

Door Ecoduct Hulshorst, over spoorlijn en A28, bestaat er sinds 2013 een verbinding met het natuurgebied Hulshorsterzand. Het ecoduct heeft een positieve invloed op de faunastand op landgoed Hulshorst, waarbij het terrein vooral als faunapassage wordt gebruikt door edelherten op de migratieroute tussen de zandige Veluwe en de natte Veluwemeerkust. Als enige dergelijke verbinding op de noordelijke Veluwe is deze locatie van cruciaal belang. Voor het landgoed is het hert een nieuwe gast, waarmee bij maatregelen rekening is te houden. In het kader van de regeling SNL zijn er subsidies aangevraagd voor de pakketten: beek en bron; kruiden- en faunarijk grasland; dennen, eiken- en beukenbos; park en stinzenbos; droog bos met productie. Zie bijlage.

Aandachtspunten

- Verdroging, lage grondwaterstand en beperkte watertoevoer in de Zilverbeek (categorie natuurwater). Daardoor is er een laag waterpeil of gedeeltelijke droogstand van de Zilverbeek en in de vijvers op landgoed Hulshorst. Van water afhankelijke flora en fauna hebben het thans moeilijk. Aanpassingen of verbeteringen zijn te beschouwen vanuit het watersysteem als geheel en in samenspraak met de aanliggende eigenaren. Het gesprek hierover met Waterschap en Natuurmonumenten is opgestart.
- Veel bomen, en met name de laanbomen, zijn van eenzelfde ouderdom en verkeren in een aftakelingsfase met een snel verslechterende conditie. Er dreigt op (korte) termijn een forse uitval van bomen.
- Een goede inventarisatie van zeldzame en bedreigde flora en fauna is niet voorhanden.
- De recreatiedruk beperkt de rust en ruimte voor flora en fauna. Door situering van parkeervoorzieningen en zorgvuldig uitgezette routes (wandelen, fietsen, ruiters) is een vanzelfsprekende zonering en rust aan te brengen, die is af te stemmen op verspreiding van kwetsbare soorten.

Kansen

- Vergroten van de kwaliteit en diversiteit van de bloemrijke graslanden, middels continuering van het kruidenrijk grasland beheer, met als maatregelen productieverlaging, maaien en afvoer i.c.m. beperkte begrazing. Hierbij moet opgemerkt dat een deel op rijkere enkeerdgrond is gelegen.
- Vergroten van de diversiteit en gelaagdheid van het bos (ontwikkeling struik- en kruidlaag en meer gevarieerde leeftijdsopbouw) en waar er ruimte is een mantel-zoom vegetatie. Dit zal bijdragen aan de stand van kleine zoogdieren, vogels, insecten, etc..
- Ruimte geven aan en (her)ontwikkelen van een gevarieerde oevervegetatie langs delen van de Zilverbeek. Dit is vooral mogelijk waar de beek langs grasland loopt.
- Behoud van een deel staand en liggend dood hout.
- Buiten het directe plangebied: het verder ontwikkelen of verbeteren van de terreinen ten noorden van landgoed Hulshorst (Bloemkampen, Hierdense Poort, etc.) zal de ecologische verbinding tussen de zandige Veluwe en de natte Veluwemeerkust ten goede komen en de betekenis van Hulshorst als onderdeel van de migratieroute doen toenemen.

Specifieke bronnen

- Bosgroep Midden Nederland, *Graslanden van het landgoed Hulshorst. Beschrijving van kwaliteiten en adviezen voor beheer*, Ede, 2015.
- Bureau Waardenburg, *Resultaten monitoring ecoduct Hulshorst 2013, Onderdeel van de 9 ecoducten op de Veluwe, Utrechtse en Sallandse Heuvelrug*, Culemborg, 2014.
- Nationale Databank Flora en Fauna, Waarneming.nl
- *Aanvraag Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer, looptijd 2017 t/m 2022*, door Bosgroep Midden Nederland, kaart 4-7-2019.
- *Aanvraag Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer, looptijd 2018 t/m 2023*, door Bosgroep Midden Nederland, kaart 4-7-2019.
- Gesprek met dhr. M. Bosch (Natuurmonumenten, natuurbeheerder Zuidwest-Veluwe), d.d. 8 december 2020.
- Gesprek met dhr. M. Veldhuis (Waterschap Vallei en Veluwe, Accountmanager terreinbeherende organisaties / adviseur robuust watersysteem) en dhrn. J. en W. Timmer (Stichting tot Behoud van Veluwe Sprengen en Beken), d.d. 14 december 2020.
- Uitkomsten publieksraadpleging Gemeente Nunspeet, oktober-november 2020.

Afb. 2.2: Overzicht graslandpercelen. (Bron: Bosgroep Midden Nederland, *Graslanden van het landgoed Hulshorst. Beschrijving van kwaliteiten en adviezen voor beheer*, Ede, 2015.)

Afb. 2.3: Bloemrijk grasland, locatie 1.

Afb. 2.4: Begrazing met 'gehoornde runderen', locatie 4.

Afb. 2.5: Grasland locatie 5.

Afb. 2.6: Aftakelende oude laanbomen langs Van Meurswegje.

Afb. 2.7: Oude laanbeplanting in Leeuwerikbos.

Afb. 2.8: Beukenbos zonder onderlaag.

Afb. 2.9: Beekloop zonder water, ter hoogte van het koetshuis.

Afb. 2.9a: Zilverbeek bij Vergeet-mij-niet.
14 februari 2021.

Afb. 2.10. Thema B. Gebruikers: aandachtspunten en kansen.

B. Gebruik

Landgoed Hulshorst is een geliefd recreatiegebied en wordt vooral bezocht door mensen uit de regio en recreanten van de aangrenzende en nabij gelegen vakantieparken. Er zijn gemarkeerde routes voor wandelaars, fietsers en ruiters. Bezoekers met auto kunnen gebruik maken van ingerichte parkeerplaatsen aan de Broeksteeg, de Vuurkuilweg, de Oudeweg en naast het koetshuis.

De afwisseling in het terrein, de fraaie oude bomen en met name de omgeving van de Zilverbeek worden gewaardeerd.

Het landgoed kent tevens een woon-werkfunctie: het voormalige koetshuis (bewoond en gebruikt voor kleinschalige bijeenkomsten) en de tuinmanswoning (bewoond). De voormalige moestuin fungeert als oefenterrein voor een hondenvereniging.

Door Provincie Gelderland wordt een recreatiezonering ontwikkeld. Landgoed Hulshorst is daarin aangewezen als zone voor 'matig intensief recreatief medegebruik', waarbij de omgeving van het ecoduct is aangeduid als 'rustig gebied, afgesloten tijdens broedseizoen'.

Aandachtspunten

- Omdat het landgoed een betrekkelijk klein gebied is in verhouding tot het aantal gebruikers, wordt de beschikbare ruimte intensief gebruikt. Plaatselijk komt slijtage voor in het terrein, vooral op plekken met recreatieve voorzieningen (zitplekken, entrees, slagbomen, paden, etc.).
- Op diverse paden en ruiterroutes liggen boomwortels aan de oppervlakte, met oncomfortabele gebruikssituaties en vertroebeling van de padenloop tot gevolg.
- Er is sprake van veel ingangen, met diverse uitstralingen. De hoofdentree vanaf de Zuiderzeestraatweg ligt verstopt. Vanaf nabij gelegen woningen en camping zijn er diverse 'sluipingangen' (door beplantingen).
- Voor autoparkeren zijn verschillende kleine plekken aangewezen, een hoofdplek ontbreekt. Voor het gebruik van het koetshuis is de routing van en naar deze locaties onduidelijk. Het is onduidelijk of de capaciteit voldoende is. Mede door de huidige beperkingen als gevolg van het Corona-virus wordt op drukke dagen of momenten wel verspreid in bermen en bosranden geparkeerd.
- Blijkens de aanwezigheid van 'takkenhutten' is er een (beperkte) vraag naar 'natuurspelen'.
- Een gebruik van het ecoduct over de spoorlijn en A28 door recreanten is vanuit ecologisch oogpunt ongewenst. De bezoekers zouden juist in een kwetsbaar gedeelte van het Hulshorsterzand uitkomen. De passage is ook niet ontworpen op dit gecombineerde gebruik.

Kansen

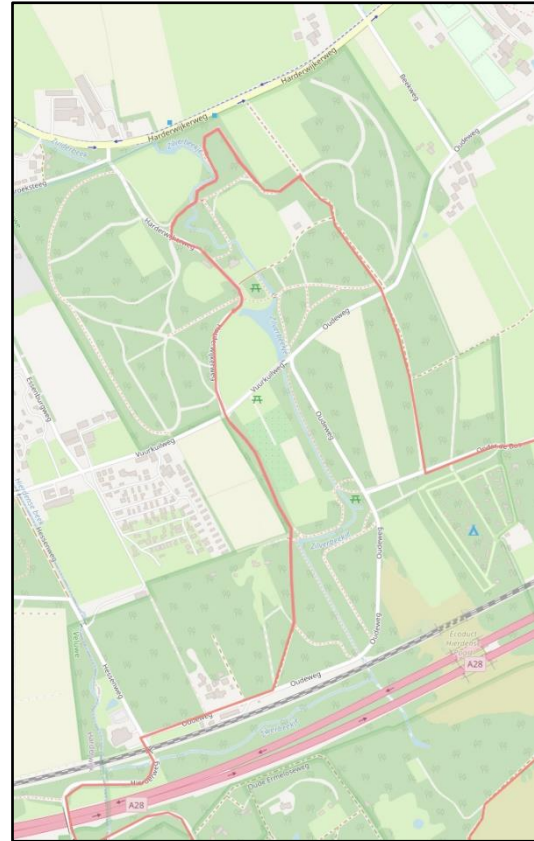
- Verbeteren van de herkenbaarheid en de zichtbaarheid van het landgoed door prominente entrees vanaf de doorgaande weg, met name vanaf de Zuiderzeestraatweg. Op dit moment is een aanpassing aan de Zuiderzeestraatweg in voorbereiding, in verband met snelheidsverlaging, waarbij in de nabijheid van de entree van Hulshorst al ingrepen worden voorgesteld.
- Uitzetten van een wandelroute langs de 'highlights' van landgoed Hulshorst.
- Verbeteren van de recreatieve voorzieningen, het realiseren van eenheid en een landgoeditstraling, op interessante en strategische locaties.
- Plek van het vroegere hoofdhuis inrichten als interessante en fotogenieke rust- en verblijfsplek voor recreanten.
- Het hart van het landgoed inrichten als een interessant samenspel van beleving en gebruiksfuncties.

Specifieke bronnen

- Gesprek met gebruikers, eigenaren en vertegenwoordigers van aanliggende recreatieparken, d.d. 10 november 2020.
- Provincie Gelderland, *Concept Recreatiezonering Veluwe*. Geraadpleegd via [gelderland.maps.arcgis.com](http:// gelderland.maps.arcgis.com), gebruikte versie: 'bijgewerkt: 26-01-21'.
- Bureau Peter de Ruyter landschapsarchitectuur, *Recreatiezonering Noordwest Veluwe, Een methodiek en mogelijke uitwerking gericht op de ontwikkeling van draagvlak*, oktober 2020. (In opdracht van Provincie Gelderland.)
- Informatie over wandelroutes en knooppuntennetwerk, van diverse websites.
- Gesprek met dhr. M. Bosch (Natuurmonumenten, natuurbeheerder Zuidwest-Veluwe), d.d. 8 december 2020.
- Uitkomsten publieksraadpleging Gemeente Nunspeet, oktober-november 2020.

Afb. 2.11: Fietsknooppuntennetwerk. (Bron: routeyou.com.)

Afb. 2.12: Hulshorsterbosrand-route van de gemeente Nunspeet. (Bron: routeindex.nl, bewerking: SB4.)

Afb. 2.13: Informatiepaneel over de 'Kunst-fietsroute' door Nunspeet-Hulshorster-Elspeet en Vierhouten, ter hoogte van de parkeerplaats aan de Vuurkuilweg.

Afb. 2.14: Een van de paaltjes langs de gemarkeerde Hulshorsterbosrand-route.

Afb. 2.15: De 'hoofdingang' tot het landgoed is vanaf de Zuiderzeestraatweg weinig zichtbaar.

Afb. 2.16: Het landgoed is geliefd bij ruiters.

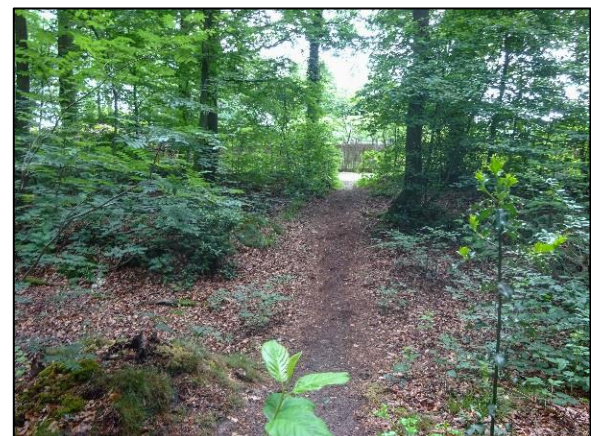
Afb. 2.17: Parkeren op de aansluiting Oudeweg - Onder de Bos met picknicktafel en informatiepaneel - fiets-knooppunt 54.

Afb. 2.18: De oude oprijlaan vanaf de Vuurkuilweg naar de vroegere huisplaats is voor auto's afgesloten. Omdat de fiets- en wandelroute over de laan loopt, liggen er aan weerszijden van het witte hek slijtpaden.

Afb. 2.19: Picknicktafel bij de vroegere huisplaats. Een veel bezochte plek.

Afb. 2.20: Verspreid langs de randen van het landgoed liggen diverse 'sluipingangen', ontstaan door frequent gebruik van wandelaars, hondenuitlaters en ruiters uit de omgeving.

Afb. 2.21: Thema C. Architectuur: aandachtspunten en kansen.

C. Architectuur

Landgoed Hulshorst is een waardevol voorbeeld van een landschappelijke aanleg (ontstaan vanaf het eind van de 18^e eeuw en grotendeels tot stand gekomen in het begin van de 19^e eeuw), waarin oudere, classicistische elementen zijn geïncorporeerd.

Hoewel het hoofdgebouw niet meer aanwezig is, omvat het terrein nog wel andere onderdelen die kenmerkend zijn voor een buitenplaats of landgoed als samenspel van gebouwen, tuinen, park en agrarische gronden. Meest waardevol zijn de omgeving van het vroegere Huize en Erve Hulshorst en het Overpark langs de Zilverbeek. Zie ook de bijlagen.

De sprengbeek is de 'zilveren draad' die de verschillende terreindelen aan elkaar knoopt en door het hart van de aanleg stroomt.

In de beplantingen is een fraai kleurenpalet en afwisseling. Diverse oude bomen zijn beeldbepalend.

Aandachtspunten

- Doordat het landhuis ontbreekt, mist het landgoed een duidelijk focuspunt en centrum van de gecomponeerde parkaanleg.
- De oorspronkelijk bedoelde ruimtelijkheid en diversiteit binnen de parkaanleg is afgevlakt, onder meer door het verdwijnen van doorzichten, gebouwen en accentplekken.
- De huidige entree vanaf de Zuiderzeestraatweg doet (in vormgeving en beleving) geen recht aan de aanwezigheid van een belangwekkende buitenplaats.
- De inrichting en afscheidingen van de erven van het koetshuis en de tuinmanswoning zorgen voor isolatie van deze gebieden ten opzichte van de verdere aanleg.
- De functionele invulling als grasveld voor hondentraining en de omheining van de voormalige moestuin doen afbreuk aan de oorspronkelijke ruimtelijke samenhang en beleving in het hart van het landgoed.
- Door nieuwe paden (sluipingangen, ruiterspaden) is de oorspronkelijk zorgvuldig ontworpen padenaanleg vervaagd.

Kansen

- De parkaanleg is sinds begin 20^e eeuw niet wezenlijk veranderd, zodat herbeleving van de in de 18^e en 19^e eeuw bedoelde ruimtelijkheid met bijbehorende sfeer en karakter heel wel mogelijk is. In het hart van de aanleg is met name aandacht te besteden aan het samenspel tussen open en gesloten ruimten, zichtlijnen, waterpartijen, paden, lanen, glooiingen en versierde bosranden, mede in relatie tot de (verdwenen) gebouwen. De locaties van zowel het vroegere Huize Hulshorst als dat van het Erve Hulshorst kunnen betere herkenbaar gemaakt.
- Een watervoerende Zilverbeek zorgt opnieuw voor de lange verbindende 'zilveren draad', waaraan de belangrijkste sierelementen, accentplekken en gebouwen zijn gepositioneerd. De beleving van de waterloop is waardevol en kan op diverse plekken verbeterd, onder meer op kruisingen met wegen en paden.
- In beheer en verjonging van beplantingen is rekening te houden met een afwisselend kleurenpalet van blad, bloei en vrucht, zowel in voorjaar, zomer en najaar, als in winterbeeld. Een aandeel wintergroen is wenselijk.
- Het landgoed kent nog steeds een diversiteit aan bijzondere plekken en elementen van cultuurhistorische of belevingswaarde. Deze zijn door zorgvuldig beheer beter zichtbaar te maken.
- Functionele voorzieningen als parkeren, picknickweide en informatiepanelen kunnen buiten de zichtlijnen worden geplaatst, waardoor zij visueel minder storend zijn.

Specifieke bronnen

- SB4, *Cultuurhistorische waardestelling Landgoed Hulshorst bij Nunspeet*, Wageningen, eindconcept 7 oktober 2020.
- Gesprek met dhr. M. Veldhuis (Waterschap Vallei en Veluwe, Accountmanager terreinbeherende organisaties / adviseur robuust watersysteem) en dhrn. J. en W. Timmer (Stichting tot Behoud van Veluwe Sprengen en Beken), d.d. 14 december 2020.
- Uitkomsten publieksraadpleging Gemeente Nunspeet, oktober-november 2020.

Afb. 2.22: Zicht vanaf de Vuurkuilweg over de vijver (Zilverbeek) richting de vroegere huisplaats wordt verhuuld door opslag en overhangende boomkronen.

Afb. 2.23: Parkeerplaats en picknickwei ten zuiden van de Vuurkuilweg liggen exact in de lange zichtlijn tussen de vroegere huisplaats en het Overpark.

Afb. 2.24: Vergezichten zijn dichtgegroeid, zoals hier vanaf het heuveltje waarop oorspronkelijk de 'Salon' stond.

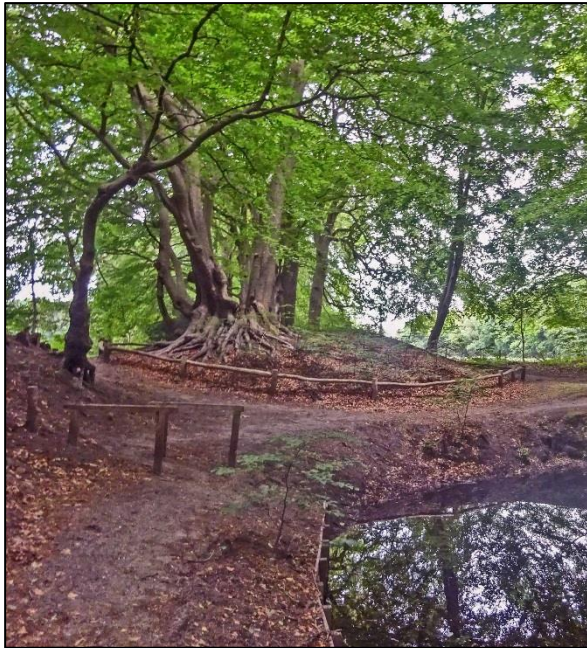
Afb. 2.25: De beleving van de beek en de vijver is afgezwakt door een lagere waterstand, opslag in de oevers en overhangende takken.

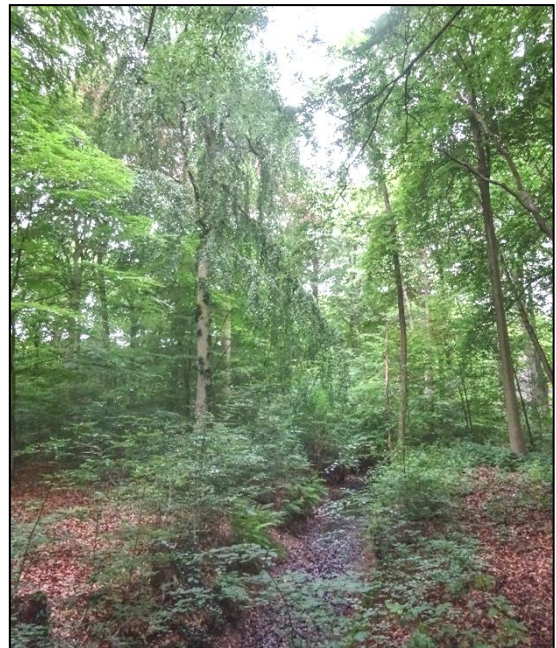
Afb. 2.26: Het historische padenplan raakt vervaagd door ontstaan van nieuwe (ruiter) paden.

Afb. 2.27: Oude grenswallen worden gebruikt als pad.

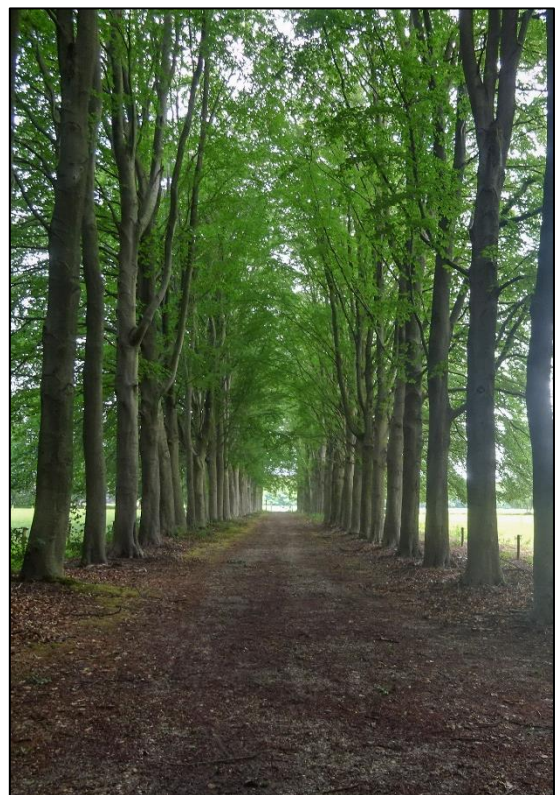
Afb. 2.28: De markante heuvel met 'Vergeet-mij-niet boom'.

Afb. 2.29: Bijzondere parkbomen en beekloop, verborgen in het bosgedeelte ten noorden van het koetshuis.

Afb. 2.30: Hersteld wandelpad langs het zuidelijke deel van de Zilverbeek.

Afb. 2.31: De statige rechte beukenlaan tussen de Zuiderzee-sstraatweg en het vroegere Erve Hulshorst.

Afb. 2.32: Thema D. Beheer: aandachtspunten en kansen.

D. Beheer

Gemeente Nunspeet heeft altijd getracht landgoed Hulshorst met aandacht en gevoel voor historische en ecologische waarden te beheren. Ingespeeld moest worden op de gemeentelijke mogelijkheden en politieke keuzes. De hand van de beheerder (en de beheermedewerker) is uiteindelijk bepalend voor het resultaat. Veel aandacht is de laatste jaren uitgegaan naar de Zilverbeek, herstel van historische elementen en naar het begeleiden van recreanten.

Met verschillende gebruikers zijn afspraken gemaakt. Recent is een overeenkomst gesloten met camping De Vuurkuil voor uitbreiding van het recreatiepark.

Aandachtspunten

- Veel van de hiervoor in de thema's natuur, gebruik en architectuur aangehaalde aandachtspunten komen ook terug in het onderhoud.
- Aangezien groen groeit, kan niet worden volstaan met eenmalige ingrepen, maar is (jaarlijks of periodiek) ingrijpen nodig. Graslanden, oevers en zichtlijnen vragen om intensieve zorg.
- De ouderdom van bosvakken, lanen en bijzondere parkbomen (waaronder de treurbeuk ter plekke van de vroegere menagerie, de 'Vergeet-mij-niet boom', en de oude 'schommel'-eik in de nabijheid van de vroegere huisplaats) vraagt om continue monitoring. Mede vanuit zorgplicht en publieksveiligheid.
- De aanwezigheid van het edelhert zorgt voor een begrazing op de bosverjonging en het schillen van schors van bomen.
- De voorgenomen uitbreiding van recreatiepark De Vuurkuil door verkoop van grond van landgoed Hulshorst is niet in lijn met de gedachten van verkoper en gemeente ten tijde van de aankoop in 1954 en de daarbij van de Staat verkregen aankoopsubsidie die vervreemding zonder toestemming niet toelaat. Bovendien verkleint dit de historische open ruimte en vraagt zodoende om een landschappelijke inpassing in overeenstemming met de cultuurhistorische waarden en landschappelijke kwaliteiten van het landgoed.
- De huidige parkeercapaciteit en ontsluiting zijn niet in overeenstemming met de wensen van de exploitant van het koetshuis.
- De samenwerking tussen de verschillende gebruikers is beperkt.
- De toegankelijkheid van de ruiterspaden wordt in de publieksraadpleging veelvuldig benoemd, met name hinder door boomwortels en laaghangende takken.

Kansen

- In basis is Hulshorst een gevarieerd en aantrekkelijk landgoed. Door het aanpassen van beheer (het leggen van andere accenten) en lokale aanpassing is een zeer aantrekkelijk en goed beheerbaar terrein te bereiken. Een volledig omvormingsplan is niet noodzakelijk.
- Landgoed Hulshorst bevat bijzondere kwaliteiten, van uiteenlopende aard, die thans beperkt voor het voetlicht worden gebracht. Naast verbetering van de ruimtelijke samenhang, biedt versterking van de onderlinge samenwerking/wisselwerking tussen de verschillende gebruikers de mogelijkheid om Hulshorst meer herkenbaar en als een kwaliteitsmerk te positioneren. Hiervan kunnen alle partijen (inclusief de gemeente) voordeel trekken.
- Een door de gemeente vastgestelde visie, uitgewerkt in een meerjaren beheerplan, kan bijdragen aan een consciëntieus onderhoud gericht op het bereiken en behouden van het gewenste aanzien en verzorgingsniveau.

•

Specifieke bronnen

- Gesprekken met dhr. M. Karsemeijer (Gemeente Nunspeet, coördinator Natuurterreinen), op diverse momenten gedurende de periode februari-december 2020, onder meer tijdens diverse veldbezoeken.
- Gesprek met gebruikers, eigenaren en vertegenwoordigers van aanliggende recreatieparken, d.d. 10 november 2020.
- Gesprek met dhr. M. Veldhuis (Waterschap Vallei en Veluwe, accountmanager terreinbeherende organisaties / adviseur robuust watersysteem) en dhrn. J. en W. Timmer (Stichting tot Behoud van Veluwe Sprengen en Beken), d.d. 14 december 2020.
- Besluit Burgemeesters en wethouders gemeente Nunspeet, onderwerp: Campingpark De Vuurkuil te Hulshorst, uitbreiding en herstructurering, d.d. 27 juni 2018.
- KR8 architecten, *Ontwerp terreininrichting Campingpark De Vuurkuil Hulshorst*, Borger, 15 januari 2020.
- Memo aan Wethouder M.W. Storteboom, betreffende: te verkopen perceel grond t.b.v. camperplaatsen aan Campingpark De Vuurkuil [...], d.d. 25 augustus 2020.
- Overeenkomst tussen de Staat en Gemeente Ermelo inzake aankoopsubsidie en verplichtingen, gedateerd 25 september en 1 november 1956.
- Uitkomsten publieksraadpleging Gemeente Nunspeet, oktober-november 2020.

Afb. 2.33: Uitsnede 'Ontwerp terreininrichting Campingpark De Vuurkuil Hulshorst', KR8architecten, 15-1-2020.

Afb. 2.33a: De weilanden van Hulshorst, links camping De Vuurkuil, februari 2021.

Afb. 2.34: Om een bijzondere parkboom te vervangen moet ruimte en licht gecreëerd worden, zoals hier is gedaan bij de gemarkeerde koningslinde.

Afb. 2.35: Een deel van de oude bomen op het landgoed 'staat op omvallen' en vraagt om ingrijpen.

Afb. 2.36: Behoud van het historisch uitzicht versus ontwikkeling van natte natuur.

Afb. 2.37: De beelbepalende laan van rode beuken is in aftakelingsfase.

Afb. 2.38: Oeverbegroeiing aan de vijver.

Afb. 3.1: Bouwstenen voor de visie.

Thema A. Natuur

Thema B. Gebruikers

Thema C. Architectuur

Thema D. Beheer

3. GEWENST TOEKOMSTBEELD

3.1. Afweging

De opgave is een integrale visie op te stellen met een zorgvuldige afweging tussen de verschillende belangen. De hiervoor gehanteerde thema's kunnen daarbij leidend zijn.

In het algemeen kan gesteld worden dat optimalisering van alle belangen tegelijk niet haalbaar is. Een optimaal bereik voor het één zal altijd vergezeld gaan met nadelen voor een ander aspect. Daarom moet gezocht worden naar het gezamenlijke optimum, zoveel mogelijk uitgaand van onderlinge versterking, zonder onoverkomelijke belemmeringen.

Uit oogpunt van natuur en ecologie moet primair aandacht gegeven worden aan de waterstand en de watervoerendheid van de Zilverbeek (en daarmee ook van de vijvers op Hulshorst). Essentieel is het behoud van de faunapassage op Hulshorst als onderdeel van de migratieroute voor met name het edelhert tussen de zandige Veluwe en de natte Veluwemeerkust. De bossen aan de oostkant van het landgoed en het ecoduct worden hiervoor gebruikt.

Wensen als meer variatie in grasland, bosopstanden en oevervegetaties, de aanwezigheid van recreatieluwe gebieden en het voor komen van dood hout, zijn minder locatie gebonden, doch niet geheel vrij invulbaar.

In gebruik zijn een aantal functies aan de gebouwen gekoppeld en daarmee exact gelokaliseerd. Ook hoofdentrees zijn gekoppeld aan de hoofdlanen van het landgoed. In wandelroutes, neveningangen en parkeervoorzieningen is meer flexibiliteit. De gewaardeerde afwisseling wordt ervaren tijdens een rondwandeling en in de variatie aan ruimten en beplantingen.

Vanuit architectuur is de ruimtelijkheid in het hart van het landgoed van grote waarde. De locatie van het oude huis als centrum en focuspunt van zichten. Verder zijn het de verspreide elementen en de Zilverbeek als verbindende draad die de bijzondere historie en rijke architectuur van Hulshorst beleefbaar maken. Een afwisselende beplanting bepaalt de aantrekkelijke invulling en omzoming van gebieden.

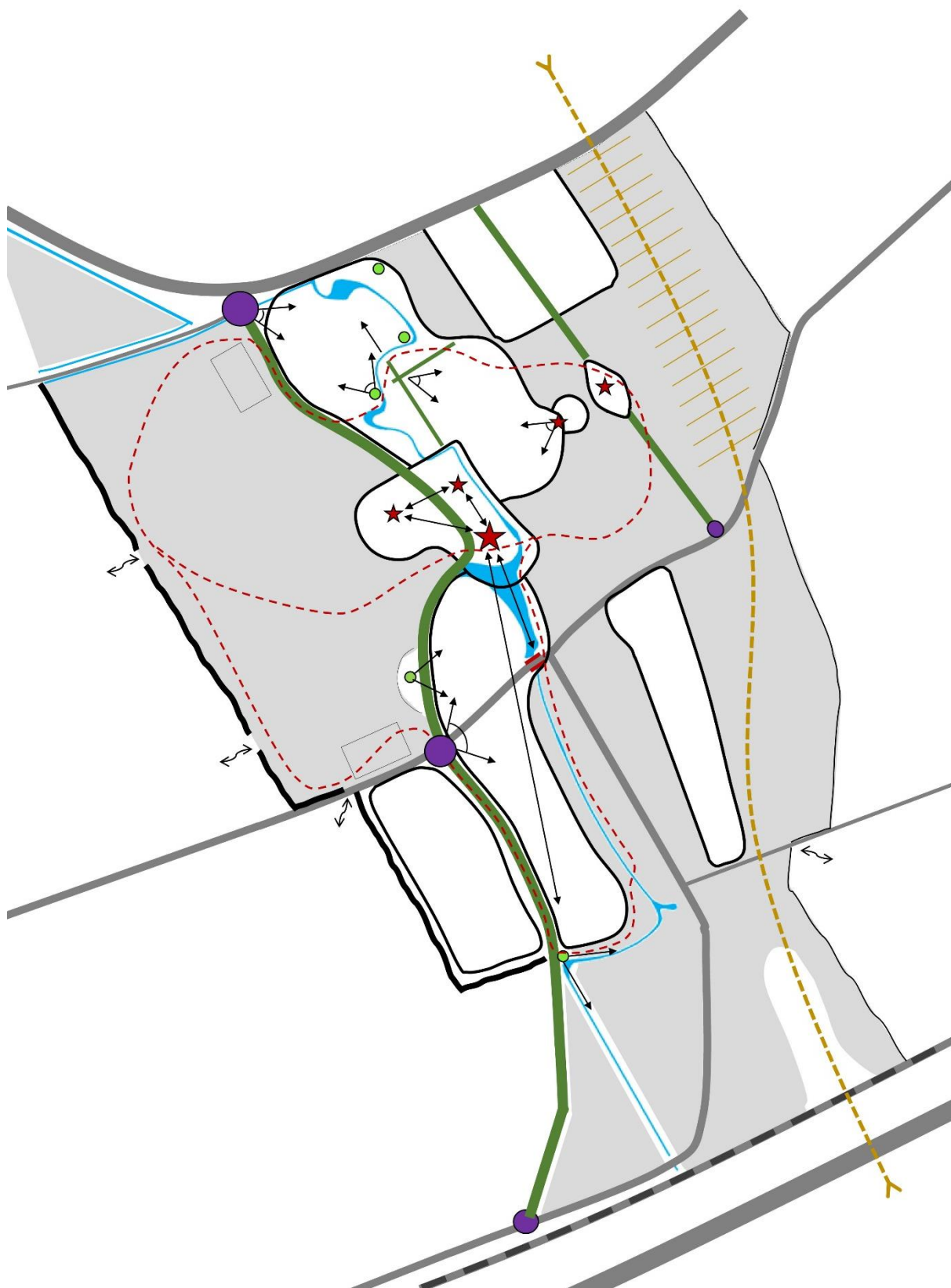
Vanuit cultuurhistorie zijn meer en minder waardevolle gebieden en elementen benoemd, hetgeen de toelaatbaarheid van minder of meer ingrepen of aanpassingen impliceert. De hoogst gewaardeerde gebieden en elementen liggen in het centrum van het landgoed.

Voor beheer ligt het accent vooral op het bereiken van een duurzame toekomst en een continuïteit. Water, laanvervanging en bosontwikkeling zijn de belangrijkste actuele vraagstukken.

De verschillende opgaven bieden goede kansen voor onderlinge versterking. De vanuit cultuurhistorie en architectuur gewenste ruimtelijkheid en afwisseling is aantrekkelijk voor de recreant en biedt kansen voor een ecologische diversiteit. Door de nadruk te leggen op de bijzondere elementen en gebieden rondom de Zilverbeek en in het centrum van het terrein, kan de voor de faunapassage gewenste rust in het oostelijke deel van het terrein versterkt worden. Een interessante rondwandeling langs de high-lights van het landgoed kan aansluiten bij de omliggende recreatieparken aan de westzijde van het landgoed, waarbij zij door heldere ingangen áán landgoed Hulshorst komen te liggen (en niet meer ernaast).

Kijkend naar de gebruikers, valt op dat de hondentraining, door de aard van het gebruik, de zeer beperkte doelgroep, en de noodzakelijkheid van een goed afgeschermd terrein, moeilijk in de gewenste wisselwerking van gebruikers en wederzijds medegebruik en beleving van ruimten is te betrekken. Het gaat voor deze functie en doelgroep vooral om de beschikbaarheid van een bruikbare plek, die mogelijk ook elders in de gemeente Nunspeet gevonden kan worden. Uitplaatsing maakt het terrein beschikbaar voor visuele en functionele versterking van het centrum.

Afb. 3.2: Integrale visie.

3.2. Visie

Vanuit de hiervoor genoemde waarden, aandachtspunten en kansen, en rekening houdend met een afweging tussen de verschillende thema's is een integrale visie voor landgoed Hulshorst te schetsen. Op hoofdlijnen bestaat het terrein uit drie naast elkaar gelegen en noord-zuid georiënteerde zones (west-midden-oost). (Zie ook *afb. 3.3.*)

In ruimtelijk opzicht, cultuurhistorische betekenis en recreatieve beleving is de midden-zone het meest interessant. Hier bevindt zich een afwisseling van aansluitende open ruimten, met elkaar verbonden door de Zilverbeek en de imposante laan vanaf de Zuiderzeestraatweg tot aan de spoorlijn. De ruimten bestaan overwegend uit bloemrijke graslanden met een aantrekkelijke en afwisselende, veelal golvende bosrand die plaatselijk een mantelzoomvegetatie kent. Lange zichtlijnen doorsnijden deze ruimten en vanaf specifieke plekken zijn er gecomponeerde uitzichten.

In het hart van dit gecomponeerde park ligt het ruimtelijke en functionele samenspel tussen oorspronkelijke gebouwen, siertuinen en moestuin. De locatie van het oude landhuis wordt ruimtelijk gemarkeerd, zodat dit van afstand goed herkenbaar is, en met een aantrekkelijke detaillering die de bezoeker tot de verbeelding spreekt en de oorsprong van de plek duidelijk maakt. De ruimte van de vroegere moestuin is middels zichtlijnen en publiekstoegankelijkheid in het samenspel betrokken. De hondentraining is op deze locatie beëindigd, zodat hekken en andere voorzieningen afgebroken kunnen worden.

De Zilverbeek is voldoende watervoerend, zodat de karakteristieke vijvers en de slingerende waterloop goed zichtbaar zijn. Dit is bereikt door samenwerking met aangrenzende gebiedseigenaren en met het waterschap. Plaatselijk is ruimte voor een natte, ecologische oever. Op andere plaatsen domineert juist een strakke oeverlijn.

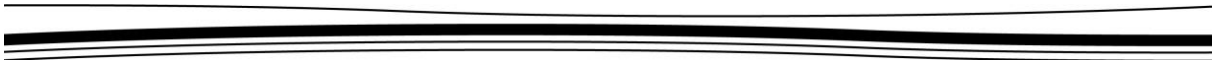
De lange laan van Hulshorst (met in het verlengde hiervan het Van Meurswegje) fungeert als recreatieve drager en hoofdontsluiting. Daar waar deze op openbare wegen aansluit, bevindt zich een herkenbare 'toegangspoort' tot het landgoed. Parkeerplaatsen, nabij de Zuiderzeestraatweg en aan de Vuurkuilweg, versterken deze entree. Zij zijn goed geoutilleerd, liggen niet in de zichtlijnen, en sluiten aan op de wandelroute. In tegenstelling tot het noordelijk deel van de laan, dat steeds de zijkant van een open ruimte vormt, begint het Van Meurswegje ten zuiden van de Vuurkuilweg als een brede open laan midden door een open ruimte.

Deze midden-zone wordt gedetailleerd beheerd met het oog op een aantrekkelijk en verzorgd aanzien. Afwisseling in beplanting past hierbij en biedt kansen voor ecologische meerwaarde, vooral wanneer de nadruk wordt gelegd op sierlijke inheemse beplantingen. Vanuit oogpunt van toekomstig behoud en continuïteit worden lanen gefaseerd verjongd.

De locatie van het oude Erve Hulshorst ligt net ten oosten van deze zone. Ter markering van de verdwenen boerderij die op een karakteristieke rechte lijn uit de classicistische aanleg stond, wordt hier een ruimtelijk accent aangebracht. Te denken is aan een volume binnen een open ruimte, zodat deze zich aftekent ten opzichte van het omringende bos. Het zuidelijk uiteinde van de rechte as dient een passende en herkenbare aansluiting op de Oudeweg te krijgen. Het noordelijke uiteinde, met de aansluiting op de Zuiderzeestraatweg, kenmerkt zich door een ligging in groot open terrein.

Voor het overige van de oostelijke zone geldt dat de nadruk ligt op bos- en natuurontwikkeling met bescheiden recreatief medegebruik. Primair is hier de noord-zuid gerichte migratieroute voor fauna (edelhert), in aansluiting op het ecoduct en op de Bloemkampen. Het meest noordoostelijke terrein (tussen Oudeweg en Zuiderzeestraatweg) wordt door publiek niet toegankelijk, mede door verlegging van wandelroutes. Het restant van de daar thans aanwezige (doodlopende) laan kan dan op natuurlijke wijze zijn fysiologische omloop volgen en daarmee hoge natuurwaarden bereiken. Het beheer van deze zone kan gericht worden om het bereiken van diversiteit en variatie in de opstanden, met ecologische waarden. De open graslandstrook tussen Oudeweg en ecoduct is een aangename afwisseling tussen het verder besloten gebied.

Daar waar nodig voor wandelpaden is door boomonderhoud te zorgen voor veiligheid. De laatste restanten laanbeplanting langs de Oudeweg (ten zuiden van de splitsing met de Vuurkuilweg) kan begeleid aftakelen, waarna hier bosrandontwikkeling kan plaatsvinden.

De westelijke zone bestaat uit een gevarieerd bos waarin wandelmogelijkheden over historische (veelal gebogen) paden. De route sluit aan op de parkeerplaatsen nabij de hoofdingang aan de Zuiderzeestraatweg en aan de Vuurkuilweg en op de high-lights in de midden-zone. Vanaf de naastgelegen recreatieparken worden duidelijke, goed begaanbare, zij-ingangen gemaakt naar landgoed Hulshorst. Vanuit die parken kan hier ook naar verwezen worden, zodat zij ook echt áán landgoed Hulshorst liggen en er (voor het gevoel) onderdeel van uit maken.

De exacte inrichting van het hart van het gecomponeerde park en de ruimtelijke verbeeldingen van Huize Hulshorst en Erve Hulshorst zijn nader uit te werken. Trefwoorden daarbij zijn robuust, aansprekend, verzorgd en beheerbaar.

De aanwezigheid van een ruiterroute wordt hoog gewaardeerd en is daarom te behouden. Door deze goed te situeren, plaatselijk aan te passen, en te onderhouden, en tegelijk te handhaven op oneigenlijk gebruik van wandelpaden, is overlast voor andere gebruikers te voorkomen.

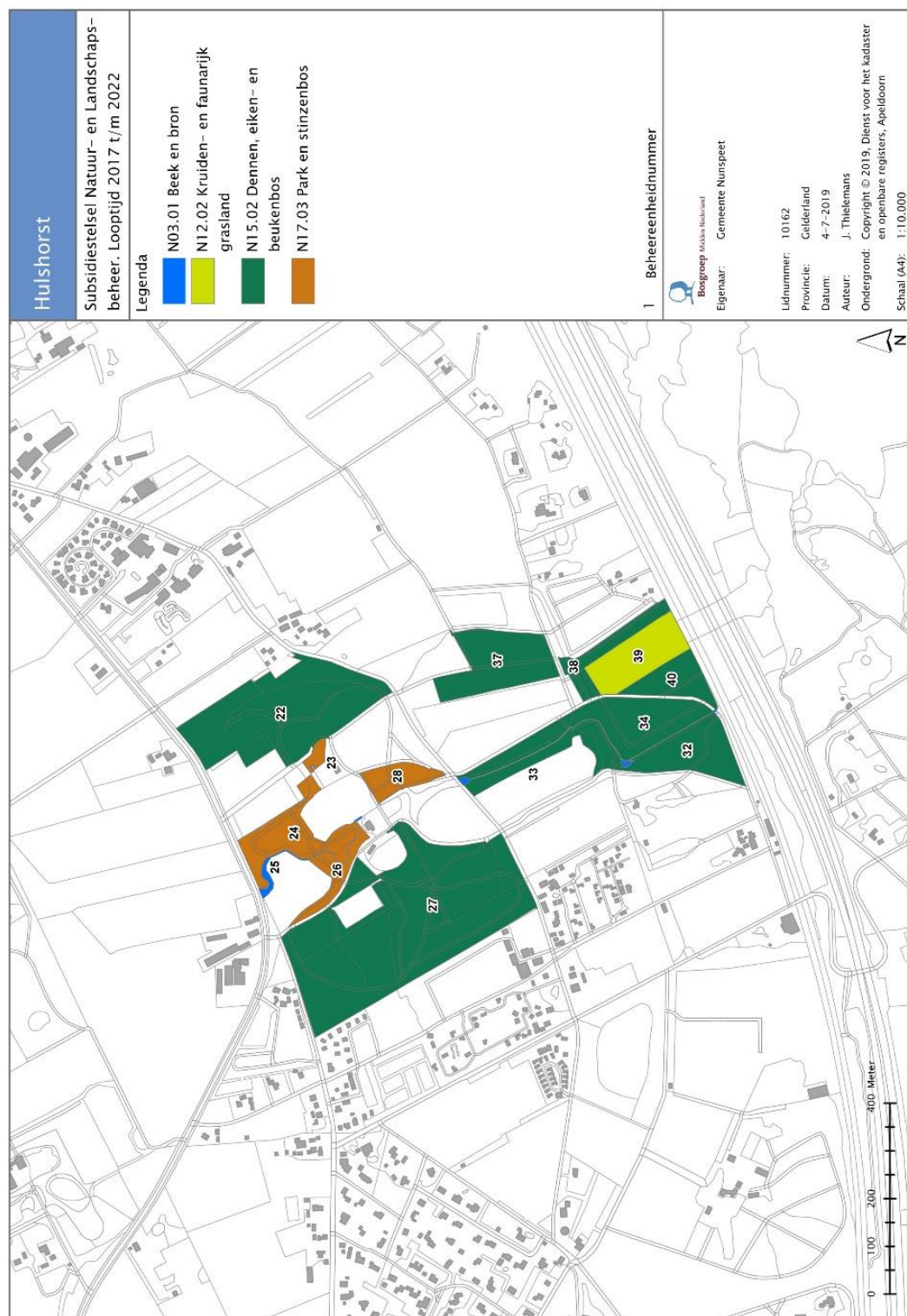
Inspiratie voor verbeelding van het verdwenen hoofdhuus: Huize Moerenburg in Tilburg (links) en huis Laag Oorsprong in Oosterbeek (rechts). (Herkomst afbeeldingen: internet.)

3.3. Verbeelding

BIJLAGEN

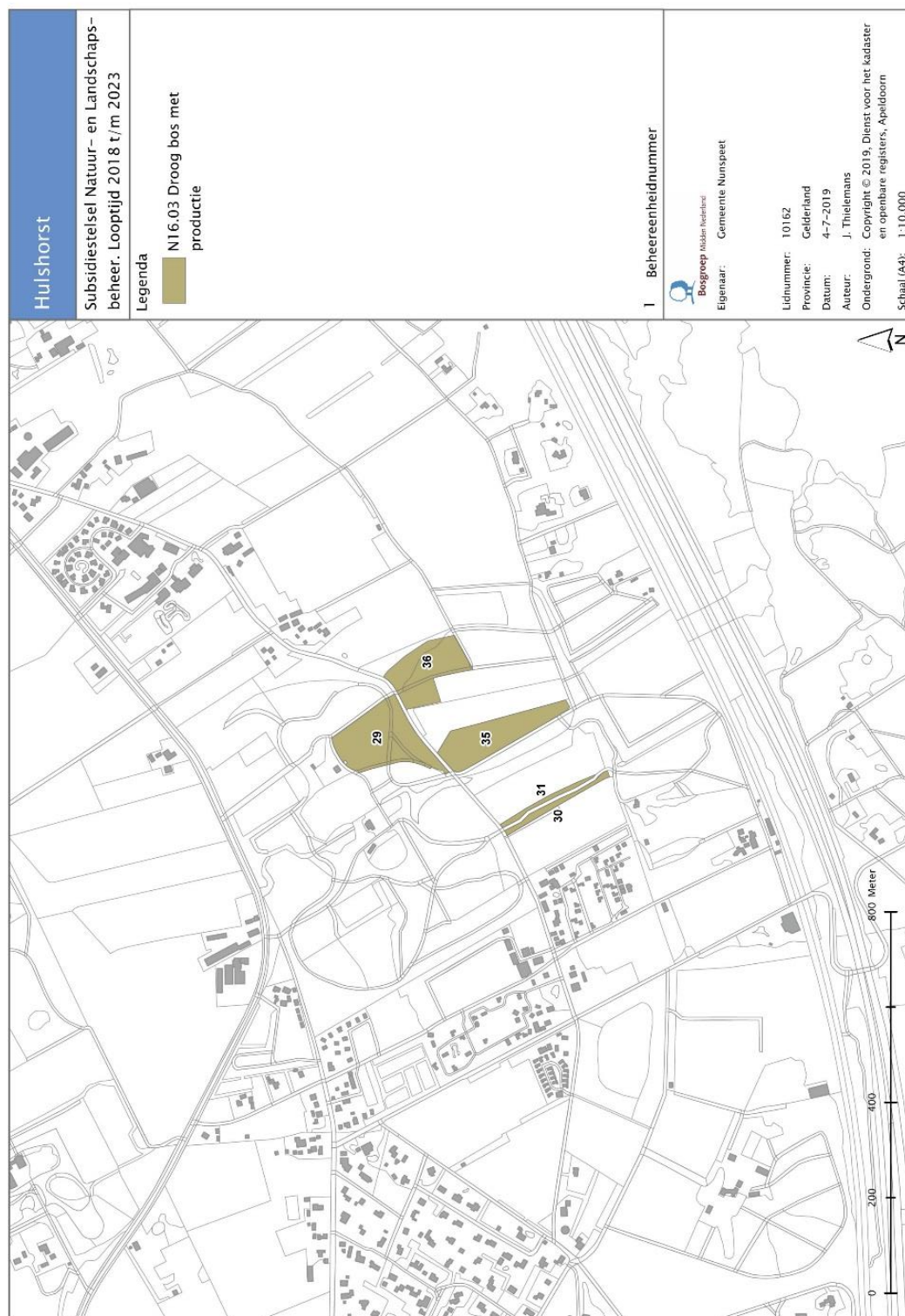
Bijlage 1. Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer

Bronnen:

Aanvraag Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer, looptijd 2017 t/m 2022, door Bosgroep Midden Nederland, kaart 4-7-2019.

Aanvraag Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer, looptijd 2018 t/m 2023, door Bosgroep Midden Nederland, kaart 4-7-2019.

Bijslage 2. Resultaten reactieformulier

In de periode oktober-november 2020 werden via de website www.nunspeet.nl/visielandgoedhulshorst 28 reactieformulieren ontvangen. Onderstaand per vraag de genoteerde opmerkingen.

Hoe vaak bezoekt u landgoed Hulshorst?

- 12x dagelijks
- 10x paar keer in de week
- 4x een keer in de week
- 1x paar keer per maand
- paar keer per jaar

Wat is de reden van uw bezoek? (meerdere antwoorden mogelijk)

- 17x een wandeling
- 7x uitlaten van de hond
- picknicken
- andere reden, namelijk:
 - 2x zonder opgave van reden
 - 6x om te paardrijden.
 - 1x ik woon op landgoed Hulshorst en wandel er wekelijks.
 - 1x Ik fiets en rijd erdoor richting Hierden/Harderwijk. Soms wandel ik er.
 - 1x Aanwonend en bedrijfsmatig, namelijk een camping: Zwaluwenhof.
 - 1x Genieten van de rust en natuurschoon.

Hoe gaat u richting Landgoed Hulshorst? (meerdere antwoorden mogelijk)

- 21x lopend (ook als ruiter)
- 5x met de fiets
- 7x met de auto

Wat vindt u de mooiste plek van het Landgoed Hulshorst? Waarom vindt u dit de mooiste plek?

- Bos deel; Rust en wandelingen die je kunt maken.
- Koetshuis en vijver; Mijn opa heeft daar vroeger gewoond en gewerkt.
- Beek en aansluiting ecoduct; Historische waarde en natuurbeleving van het parkachtige landschap.
- Beek en vijvers; Prachtige beuken, kleurrijk.
- De beek en de vijvers met de mooie beuken, het koetshuis, natuur rondom ecoduct; Parkachtig, echt een landgoed met veel afwisseling.
- Het Zilverbeekje en de beek naar het meertje bij het koetshuis; Het is een prachtig stukje natuur, en heel erg rustgevend om langs te wandelen. Er zwommen vissen en eendjes en er waren veel vogels te vinden die er dronken.
- Omgeving koetshuis; scala aan oude beuken, eiken, vogels.
- Bestraatte pad richting station; Historie en natuurwaarde van de oude bomen.
- Het ruiterpad tussen het koetshuis en de Harderwijkerweg; Kronkelpaadjes en rust.
- De vijver voor het koetshuis; Het uitzicht over de vijver en de omringende bomen.
- Het bosmeertje en het Zilverbeekje; Mooie natuur.
- De monumentale (rode) beuken, het 'kikkermeertje'; zeer bepalen voor deze plek.
- 'Politievijvertje'; omdat het er rustig aan is en er staat een bankje en er is een grasveldje waar mijn paard eventueel grazen kan.
- De vijver; Centraal gelegen rustpunt in het wandelgebied. Mooi uitzicht over het landschap. Sterke koppeling met de oude buitenplaats.
- Pad van de Vuurkuilweg richting de beek; mooie oud laan tussen de grote velden met koeien links en rechts van het pad.
- Het pad vanaf de Oudeweg beneden langs de Zilverbeek. Prachtig wandelen! Ook de oude oprit vanaf de Oudeweg tot aan de Harderwijkerweg is erg mooi door de historische grote bomen; Prachtig als de zon door de bomen komt, en door het water heen sommige delen het wit/zilveren zand nog goed zichtbaar is. Jammer dat er vaak zoveel blad ligt, maar dat is vast onvermijdelijk. Elk seizoen ziet dit pad er weer anders uit! heerlijk om hier te wandelen.
- Vijvers en beek; Idyllisch plaatje waar mooie natuur te zien is.
- Ruiterpaden; Kunt er mooi rijden.
- Het bos; Mooi groen, paden goed onderhouden.

- Een gedeelte niet; ze moesten 40 jaar oude bomen om hakken voor de open haard en nu is dat stukje bos een grote wildernis; hele bos.
- Bossen en de watertjes; lekker rustig en kunnen mooi wandelen.
- De beekjes en de lanen; dit maakt het parkachtige en toch natuurlijk.
- Zijn meerdere mooie plekjes; zie vorige antwoord.
- Het Zilverbeekje en de rode beukenlaan; Het beekje is rustgevend en de robuuste beuken zijn getuigen van oude landgoed. Dit dient bewaard te blijven.
- Zilverbeek en de bossen eromheen; prachtige oeroude omgeving.
- De Vergeet Mij Niet boom bij de Zilverbeek met uitzicht over de Zilverbeek en het prachtige rijktenpad Van Meurswegje op weg daar naar toe; Het lopen daar naar toe over het Van Meurswegje geeft een gevoel van oudheid en oorsprong. Je hoort bijna het rijkten van de heer Van Meurs over het wegje gaan richting het stationnetje.
- Rondom de vijver en het weiland; Veel karakteristieke kenmerken van de Veluwe zijn hier aanwezig. Beek en vijver met zijn oevers, de rust, oude de klinker paden.
- Waar het voormalige huis gestaan heeft aan de vijver; Prachtig uitzicht over de weilanden en zicht op oude bomen.

Wat zou u willen verbeteren aan het Landgoed Hulshorst?

- Geen mountainbikers of fietspad.
- Wat ik graag zou willen zien is dat de oude boerderij op landgoed Hulshorst weer wordt opgebouwd als theehuis. Het is destijds afgebrand met oud en nieuw, helaas. Graag zou ik ook zien dat de Vuurkuilweg wordt afgesloten van de Oudeweg. Zo keert de rust terug op Landgoed Hulshorst.
- Aansluiting met omliggende natuurgebieden via het dure en ongebruikte ecoduct; met wandel- en rijktenpaden die de natuur en het wild niet verstoren. De bestaande routes zou men moeten opvullen ivm gevaarlijke blootliggende boomwortels. NB: in het Gooi zijn voorbeelden te vinden van ecoducten waar ook een wandelpad en rijktenpad overheen gaan. het wild loopt er immers met name 's nachts overheen en zo worden dure investeringen van publieksgelden ook daadwerkelijk voor het publiek beschikbaar gesteld.
- De rijktenpaden zijn erg ingesleten en de boomwortels liggen bloot, zou opgehoogd moeten worden. Ook de aansluiting met de rijktenroutes in het Leuvenumse bos is gevaarlijk. Deze route loopt langs smalle wegen met amper berm, spoor en snelwegbrug terwijl er heel veilig via het ecoduct overgestoken zou kunnen worden.
- De rijktenroutes en wandelpaden zijn erg uitgesleten, waardoor de boomwortels uitsteken en je lelijk kunt struikelen.
- Dat er weer normaal water in de beek en het meertje staat. Hij staat al 2 jaar voornamelijk droog terwijl verderop richting Veluwe meer er wel water in staat. De vissen zijn dood, de eendjes weg en de vogels hebben er ook niets meer te zoeken. De padden/kikkers daar zullen ook wel een ander stekkie gaan zoeken. Ik vind het heel erg zonde.
- De wandelpaden ongeschikt maken voor paarden en fietsers. De paarden lopen het zand kapot, waardoor rollators en andere hulpmiddelen voor wandelaars met beperkingen bijna onmogelijk maakt. Daarnaast is de overlast van paardenstront 's zomers enorm.
- Kans voor bomen om groter te groeien. Meer exoten (mammoetboom o.i.d.)
- Op een aantal plekken zijn de rijktenpaden moeilijk begaanbaar voor de paarden. Dat komt door de boomwortels. Ik zou graag zien dat de paden wat opgehoogd worden.
- Parkeerterrein Vuurkuilweg, duidelijke wandelroutes, een mooie plaque met daarop het oude landhuis Hulshorst en tekst en uitleg over de geschiedenis ervan. (het ontstaan van het landgoed.)
- Parkeerplaats Vuurkuilweg, Speelgelegenheid voor kinderen. Plaque bij bosmeertje over de geschiedenis van dit meer en de daarbij behorende beheerderswoning.
- De rode beuken zijn in zeer slechte staat. Net als de andere bomen. De gemeente zou bijvoorbeeld de weide achter de politie hondenclub kunnen gebruiken om daar nieuwe bomen te planten en op te kweken zorgen dat deze een goede kluit krijgen en dan over een aantal jaar verpoten. Het kikkermeertje dieper maken zodat deze niet meer droog komt te staan. Misschien zelfs iets groter maken d.m.v. het huidige weiland iets af te graven. De rode paaltjes route of andere wandelpaden deels verhard met halfverharding voor minder-validen. Meer Tamme kastanjes aanplanten. Meer hazelnoot aanplanten. Weilanden door zaaien met bloemen mengsels voor bijen.
- Snelheid Vuurkuilweg en Oudeweg terug naar 30 km. Een vaste oversteekplaats maken d.m.v. beton en buizen onder de weg voor de padden en salamanders (zoals in Kootwijk). Jaarlijks doen een 2 tal vrijwilligers i.s.m. met mij schermen aanbrengen en redden daarmee honderden padden.
- Vangnetten voor zwerfval plaatsen.
- Laag hangende takken verwijderen op de paden (als ik naast mijn paard loop stoot ik soms al mijn hoofd, moet je nagaan als ik erop zit), dode bomen verwijderen (het bos ziet er niet uit zo), duidelijke markering van paden en het verschil aangeven van rijkten- en wandelpaden! En de conditie van de paden verbeteren (denk aan modder en waterplassen), de bomen vervangen dus niet alleen weghalen maar ook nieuwe plaatsen bij de

lanen enz. Ook zou het fijn zijn als er iets gedaan word aan boomwortels die erg uit de grond steken. Mijn paard en ik struikelen regelmatig hierover.

- Het onderhoud aan de wandelpaden. Betere scheiding van ruiterspaden en wandelpaden.
- veel losse takken uit de bomen op het pad, en niet alle stenen liggen vast.
- Het pad lijkt soms steeds smaller te worden. Daarnaast zie je vaak om sporen van (waarschijnlijk) herten waardoor delen van de kade zijn ingestort. Aan het begin van dit pad (bij het bankje op de Oudeweg) ligt ook vaak veel wc papier. Volgens mij wordt dit stukje bos door fietsers als WC gebruikt. Kan hier niet iets aan gedaan worden?
- De ruiterspaden zijn in slechte staat en de aansluiting met omliggende natuurgebieden is slecht en gevaarlijk met spoorwegovergang en snelweg. Een aansluitende route over het ecoduct zou een uitkomst zijn, ook voor wandelaars.
- Meer ruiterroutes zodat je diverser kunt rijden en niet wekelijks hetzelfde rondje. Ook veiliger kunnen oversteken, via het ecoduct in plaats van boven de snelweg langs!
- Ruiterspaden.
- Niks; laat de bossen met rust; het is prachtig zo als het er uit ziet.
- Meer en betere ruiterspaden moeten komen en verbinding naar grote bos via ecoduct zodat we sneller en veilig naar bos kunnen.
- Extra bewegwijzerde wandelingen.
- Als het mogelijk is, graag een routeroute/menroute aanleggen vanaf de spoorwegovergang Hierderweg, over het landgoed naar knooppunt 54 en vandaar uit richting het pad dat tussen enerzijds de 'Oudeweg' en anderzijds de 'onder de bos' door de velden loopt. Op de Oudeweg en de Hierderweg zelf wordt heel hard gereden, dat is voor ruiter, menners en fietsers niet veilig.
- Ik zou graag kunst in het landgoed zien. Bijvoorbeeld beelden buiten in het park vervaardigd van hout uit dit bos en ook van ander materiaal. In het Koetshuis kunnen exposities gehouden worden. In het verleden vonden die hier ook plaats. Het geheel past in "Nunspeet uit de Kunst".
- Niks, is prachtig en toegankelijk voor toeristen en recreanten.
- De waterhuishouding in de Hierdense en Zilverbeek. Het is triest om te zien hoe deze droog staan in het voorjaar en zomer. Er is hier iets mis, door menselijk ingrijpen en verandering door omlegging????
- Het aantal struipaden in het westen wat beperken, het pad dat leidt langs de bebouwing verleggen naar het bosgedeelte / Dit bos -het gedeelte aan de west zijde wat dunnen zodat andere flora en daarmee ook de fauna een betere kans krijgen om op de open gekapte plaatsen zich te ontwikkelen. Een meer natuurlijk bos. De diversiteit van de flora en fauna wordt hiermee bevorderd. Zodat zich op die plaatsen een natuurlijk bos kan ontwikkelen.
- Sommige paden zijn na regenachtige dagen slecht begaanbaar,
- Onderhoud aan bomen. Bij storm is het niet veilig om door de bos te lopen,
- Door en langs het landgoed lopen verschillende wegen en met mooi weer is het er druk en wordt er te hard gereden,
- Meer aandacht besteden aan de historie van het landgoed,
- Combinatie van natuur en kunst, zoals de houten beelden die gemaakt zijn door een voormalig bewoner van het koetshuis.

Welk onderwerp of welke plek mag in de nieuwe visie niet vergeten worden?

- Ontspanning, recreatie.
- De boerderij die naast Aalt van de Brink heeft gestaan.
- De ruiterroutes! En vooral ook de aansluiting van de routes op het Hulshorsterzand, Leuvenumse bos middels het ecoduct en richting Veluwemeer door de Bloemkampen.
- De ruiterspaden en ook de aansluiting met omliggende natuur, bijvoorbeeld door een ruiterspad en wandelpad over het ecoduct, waardoor je heel veilig buiten drukke snelweg en gevaarlijke spoorwegovergang het grote bos in kunt.
- De aansluiting met de omliggende natuurgebieden zoals Hulshorsterzand en Leuvenumse bos. Nu moet je eerst langs smalle weggetjes waar ze best hard rijden en het spoor en de snelweg over, terwijl je via het erg dure en ontoegankelijke ecoduct heel veilig midden op de zandverstuiving zou kunnen komen.
- De beek.
- Behoud van de bomen. Jaarlijks worden er tientallen beukebomen gesnoeid t.b.v. het stoken. Afgifte van vergunningen zijn mij niet bekend. Daarnaast huisvest de Zwarte specht zich in deze omgeving en zijn ook marters met jongen waargenomen. De vijver biedt een mooi jachtgebied voor de ijsvogel die hier jaarlijks terugkeert. Ook het Zilverbeekje is een fraaie toevoeging van het landgoed. Mogelijk dat er meer onderhoud kan worden gepleegd aan de 200 jaar oude beuken aan het Van Meurswegje. Er zitten veel dode takken aan. Tijdig snoeien voorkomt omwaaien en breuk van grote takken. De beuk heeft behoefte aan zure grond. De opgeworpen leemlaag tussen de Oudeweg en het weiland is voorzien van een leem-grindlaag. De toestand van de beuken zijn sindsdien behoorlijk verslechterd. het is jammer dat het gedeelte vóór de camping de Vuurkuil is

- gekap. De logica ontbreekt waarom dat is gebeurd. Ook hier stonden mooie beuken en eiken. Een vergunningafgifte heb ik helaas gemist.
- Oog voor historische opbouw van bos.
 - De ruiterroute.
 - Geschiedenis van het landgoed.
 - De geschiedenis van het landgoed.
 - De oude in zeer goede staat en karakteristieke boerderij de Vuurkuil.
 - Deze boerderij die in 2021 wordt voorzien van een nieuwe rietkap is zeer bepalend voor het landgoed.
 - Hiervoor mag zeker een goede subsidie gegeven worden. Dit is beeldbepalend! Geen grote en zeer luidruchtige feesten houden in het oude Koetshuis. Dit geeft veel auto's en geeft in tijden van geen Corona zeer veel overlast. Muziek tot soms 1 uur s nachts die over het hele landgoed hoorbaar is.
 - Probeer de Das terug te krijgen. Verkeersveiligheid/ snelheid. Padden oversteek plaats. Zwerfvuil vangnetten. Veilige fietspaden op Vuurkuilweg. Een informatie bord plaatsen bij picknick veld. Picknick veld vaker maaien. Weiland doorzaaien bij-vriendelijk maken. Een extra wandel route met paaltjes.
 - Kikker meertje (misschien zwanenbloem proberen te krijgen langs oever). Meertje dieper maken.
 - Meer prullenbakken (bij de bankjes) en een platte grond in het bos waar alle paden(ook ruiterspaden) op staan zodat je weet waar je bent en waar het pad uitkomt. En meer handhaven op loslopende honden en ruiters op wandelpaden.
 - Graag zie ik een lange termijn planning voor groot onderhoud aan de oude lanen. Daar waar mogelijk herstel en onderhoud van het oude parklandschap.
 - Fijn dat de rommel bij de kabouterboom weg is.
 - Leuk om via jullie website te zien waar het koetshuis oorspronkelijk bij hoort. Zou er (op locatie) niet een informatiebord kunnen komen met de historie en foto's van het oude landgoed?
 - Ruiterspaden.
 - Veilige oversteekplaats voor ruiters richting het grote bos aan de overkant.
 - Ruiterspaden.
 - Kappen bomen.
 - De ruiterspaden.
 - Aandacht voor de historische waarde van de omgeving. Meer aandacht voor het landhuis en het koetshuis en hoe dit er in het verleden heeft uitgezien.
 - Kleine (natuur)speeltuin voor jongere kinderen kan een aanvulling zijn voor het landgoed.
 - Natuur (ook het wildbeheer) in samenhang met Kunst en Cultuur.
 - Landgoed open houden voor recreanten. zodat iedereen kan genieten van de prachtige omgeving. uiteraard wel met inachtneming van de rust voor de natuur.
 - De waterhuishouding in de beken en de Vergeet mij Niet boom die absoluut niet mag verdwijnen. Is de meest bijzondere plek van het landgoed. Heb hier ooit een ijsvogel over het water zien scheren. Bijzondere energie en oer gevoel komen bij mij boven, ook de oude beuken en het rijtuigenpad.
 - Het oorspronkelijk karakter van dit oude landgoed zoveel mogelijk in stand houden. Met veel aandacht voor de bosranden en stroken coulissen landschap. De waterpartijen en beek NIET rigoureus opschonen. Bij voorkeur onder eigen beheer houden en geen verblijfsrecreatie of sportactiviteiten toestaan en zeker geen gemotoriseerd verkeer. M.u.v bestemmingsverkeer voor het Koetshuis. De voeding van de beek i.o.m Natuurmonumenten veiligstellen. De toegankelijkheid van de hoofdroutes verbeteren (rolstoelgebruikers) maar de klinker paden onaangetaast laten. De geschiedenis van dit landgoed vastleggen en vermelden in de gemeente gids. Het gebied na zonsondergang afsluiten. Zie Peterson Ramringweg.
 - Kunst; Historie, ook de oude bomen; Rust.

De landgoedvisie wordt opgesteld door gemeente Nunspeet in samenwerking met het bureau SB4 Specialisten in Groen Erfgoed. Mogen wij u benaderen met een aanvullende vraag?

22x ja
6x nee

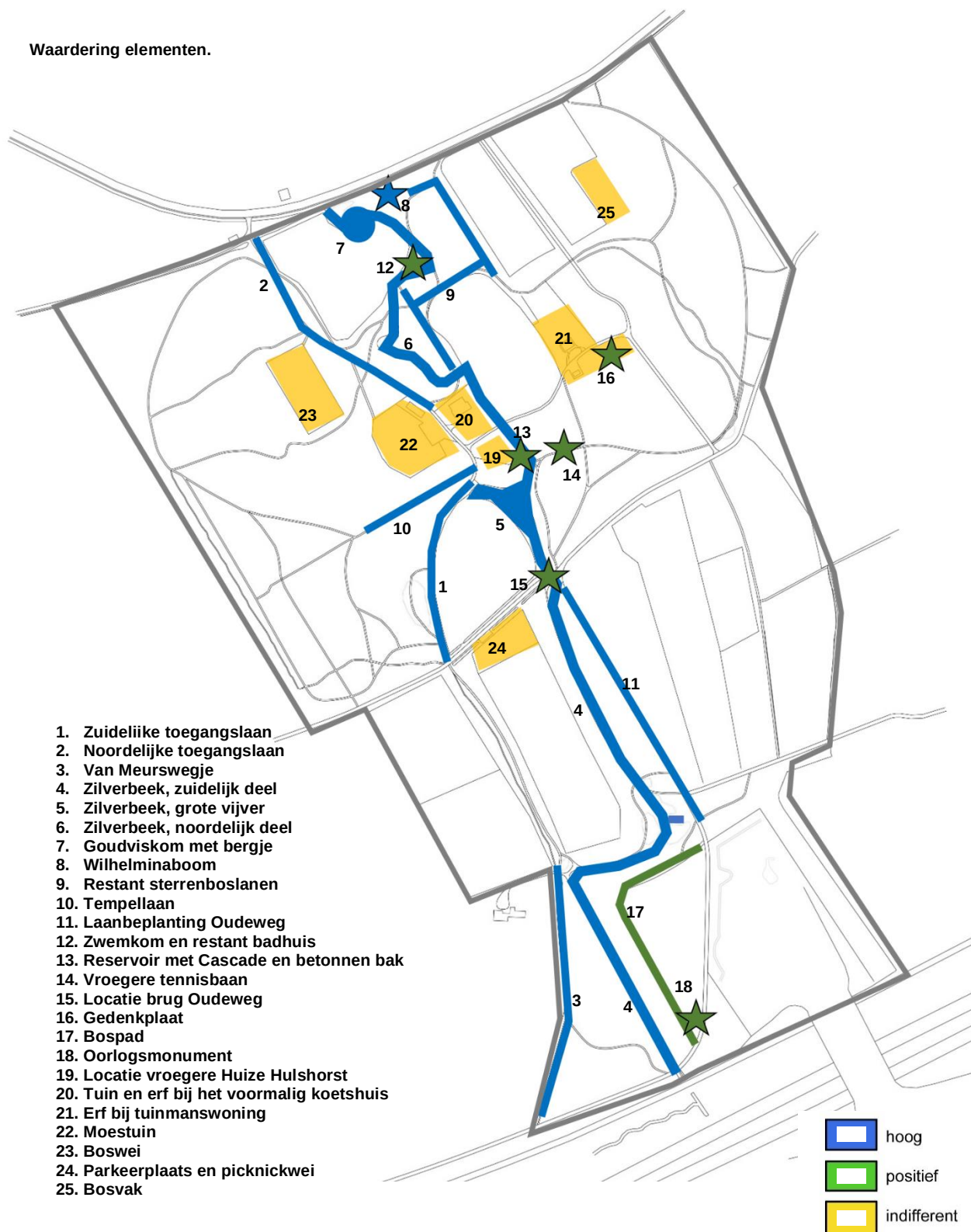
Bijlage 3. Cultuurhistorische waardering

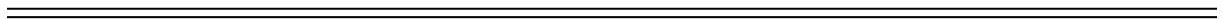
Bron: SB4, *Cultuurhistorische waardestelling Landgoed Hulshorst bij Nunspeet*, Wageningen, eindconcept 7 oktober 2020.

Waardering deelgebieden.

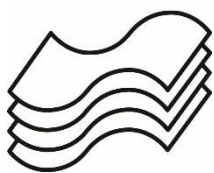

Waardering elementen.

SB4

Specialisten in Groen Erfgoed

